

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

SCOVENEK

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti: 10.349 per le inserzioni. Filiales: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku. Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Italijansko vojno poročilo št. 441:

Zopet napadi na Tobruk

Iz glavnega stana Italijanskih Vojnih Sil poročajo 18. avgusta: V prvih urah dne 18. t. m. so sovražna letala vrgla pri Cataniji nekaj bomb. Ni bilo niti žrtev niti škode. Izgube katanskega prebivalstva zaradi prejšnjih letalskih napadov dne 15. in 16. avgusta so narasle skupno na 25 mrtvih in 37 ranjenih. Severna Afrika: Na fronti pri Tobruku so bili popolnoma odbiti napadi britanske pehote, katere je podpiral topniški ogenj. Sovražnik je pretrpel znatne izgube. Na naši strani so bili nekateri ranjeni. — Formacije strmoglavskih bombnikov, nemških in italijanskih, ki so jih spremljali lovci, so z odličnimi rezultati in kljub močni reakciji sovražnika napadli baterije, skladišča za municijo, skladišča materiala, pristaniške

naprave in barake mesta Tobruk. Ena sovražna ladja v notranjosti pristanišča je bila hudo poškodovana. Vsa naša letala, čeprav so bila v velikem številu zadeta in z nekaterimi izgubami na krovu, so se vrnila v svoje baze. Naš bombarderji so s svojim streljanjem merili na britanska avtomobilska prevozna sredstva v oazi Giabarabu. Angleška letala so napadla Tripolis in Bengazi. Tri sovražna letala je na morju zbila naša protiletalska obramba. Vzhodna Afrika: Sovražnik je izvršil ponovne zračne napade na Gondar in Uolefuit in je zadel zdravstvene naprave. V raznih sektorjih gondarske pokrajine naši hrabri oddelki s svojim drznim in napadalnim ponašanjem stalno odbijajo napade, katere obnavlja sovražnik z vedno večjimi silami.

Ali bo tudi Čankašek zastopan na konferenci v Moskvi?

Tokio, 19. avgusta. AS. Nekateri japonski listi pišejo, da bo posledica sestanka med Rooseveltom in Churchillom poskus, nastopi iz Vladivostoka vozovni verigi, v kateri bi hotele anglosaske države izvršiti obkrožitev Japonske. List »Jomiuri« se sprašuje, če se bo tudi Čankašek udeležil konference v Moskvi, katero mora Japonska zasledovati z največjo pozornostjo.

Tokio, 19. avgusta. AS. List »Asahi« prinaša vest, da je možno, da bo Čankašek obiskal Moskvo. List »Hugaj« komentira zadnje dogodke in ve o konferenci v Moskvi ter trdi, da je postal položaj na Daljnem Vzhodu izredno delikaten. Vsi listi poročajo o zbiranju čunkinških čet ob mejah Burmanije in Junana ter o dovršitvi letališč v Singkingu, Kansuju, Sensuju in Ningsinu s pomočjo Anglije. Listi zaključujejo, da v primeru, če Zedinjene države in Anglija ne bosta prenehali z ovirami japonske poti, ne bo drugega izhoda, kot poseči po orožju za odstranitev teh ovir.

Francija ter njeno poslanstvo v novi Evropi

Viehy, 19. avgusta. AS. Pod naslovom »Francija in njeno poslanstvo« razpravlja list »Temps« še enkrat o zunanje-političnem delu nedavnega govora, ki ga je imel državni poglavar maršal Petain. List pravi, da nove Evrope ni mogoče postaviti brez Francije, kakor si tudi ni mogoče misliti, da bi Francija mogla živeti brez svojih zgodovinskih zvez s pokrajinami izven evropskega prostora. O nemško-francoskem sodelovanju pravi »Temps«, da so stvari same take, da je za izvedbo tega sodelovanja treba dolgega časa in da ga bodo spremljale težave, ker je treba premagati hudo dediščino celega stoletja nezaupanja. To je potrebno, če stremimo za tako ureditvijo Evrope, ki bo prinesla splošno zadovoljstvo. Brez tega ni mogoč trajen mir v Evropi.

Glede vloge Francije v razmerju do Amerike, sodi list, da sta obe državi zaradi svojih vzrokov določeni za medsebojno razumevanje. Pri potrebnem razumevanju ne more med njima biti nobenih nesporazumljenj. Položaj obeh držav je tak, da se morata trajno zanimati za sodobne stvarnosti in izvajati jasno in razumno politiko. Toda v Ameriki se morajo zavedati, da je Francija kot velesila v novi, s samo seboj zadovoljni Evropi, kakor nalašč primerna, da tvori naravno zvezo med evropsko in ameriško celino.

Preprečen poskus angleškega izkrcanja na francoski obali

Berlin, 19. avg. AS. »Deutsche Allgemeine Zeitung« prinaša sredi poročilo, da je prednočnim sploštem poskus Angležev, da bi se izkrcali na Rokavski obali z dveh ogledniških ladij. Angleži so se okoristili s temo in viharjem in ladij sta se zaradi tega mogli približati na 50 m francoski obali. Neka nemška patrola pa ju je o pravem času opazila in začela streljati na ladje. Ladij sta odgovorili, potem pa je streljanje prenehalo in ni bilo mogoče ugotoviti, ali sta bili potopljeni ali sta se mogli rešiti v temo.

Italijanske priprave za proizvodnjo sintetičnega gumija. Računajo, da bo še letošnje leto začela obratovati prva italijanska tovarna za sintetični gumij. V gradnji je tudi že drugo tovrstno podjetje v Italiji in je upati, da bo v doglednem času krala italijanska proizvodnja sintetičnega gumija polovico domačih potreb. Eno obetljivo podjetje se poslužuje patentov I. G. Farben, drugo pa temelji izključno na italijanskih iznajdbah. Kavčuk, ki so ga pred vojno sadili v kolonijah, je sedaj težko dosegljiv, zato so pospešili pridelovanje kavčukove rastline na Cirenai, v južni Italiji in na Sardiniji.

Italija je povečala pridelovanje oliv. Olivna letina 1941-42 bo po sedanjih cenitvah povsod po državi večja, kakor je bila prejšnje leto, ko je bila povprečno za 30% manjša od l. 1939. Velika količina olivnega olja bo obetno olajšala trenutno pomanjkanje maslač. Ko je bila letina 1939 slaba, se je po celi državi začela velika kampanja za izboljšanje olivnih nasadov, za večjo uporabo umetnih gnojil in za večjo skrb pri obdelovanju, kar je imelo zelo ugodne posledice, to je po tri- do štirikrat večji pridelek v času, ko so maslačobe

Angleške težave v Vzhodni Afriki

Berlin, 19. avgusta. AS. DNB v veliki meri podružuje članek dopisnika »Times« iz Adis Abebe, ki piše, da so Angleži v Etiopiji in v Francoski Somaliji pred dvema velikima težavama. Prva težava je Gondar, ki za Angleže predstavlja vojaški problem. Tu se brani še vedno 10 ali 15 tisoč raznih italijanskih vojakov pod poveljstvom generala Nazija. Te čete nimajo na razpolago več kot tri letala, ki nosijo njihov proviant in municijo. Vsi britanski napadi proti Gondarju so ostali brezuspešni ter se Italijani bojujejo s korajžo. List piše, da ni verjetno, da bi se general Nazi vključ svojim 60. letom vdal s svojimi četami, preden bo postal položaj nevzdržen. List nadaljuje, da je druga težava v tem, da vključ najhujšemu pritisku guverner francoske Somalije noče preiti k de Gaulleu. Guverner je prekinil železniško zvezo Džibuti-Adis Abeba. Kot represalijo je Anglija uvedla pomorsko in suhozemno blokado Francoske Somalije. Toda guverner razpolaga s hitrimi motornimi čolni, s katerim mu uspeva nabaviti si potrebno, tako da je še vedno gospodar položaja.

Angleške grožnje glede francoske Somalije

Rim, 19. avg. AS. Agencija »Le colonier« poroča, da so Angleži ojačili blokado nad obzemem francoske Somalije, zlasti nad pristaniščem Džibutijem. Tamošnji francoski guverner se namreč ni maral pridružiti de Gaulleovemu gibanju. Zaloga živeža, zdravil in drugih potrebščin za civilno prebivalstvo se naglo izčrpavajo. Sodijo, da bodo zadostovale kvečjemu do septembra. Angleške oblasti so pred kratkim sporočile guvernerju, da bo on osebno odgovarjal za vsako sabotažo in poškodbo v pristanišču ter na železnici, ki drži proti Adis Abebi.

Nov Rooseveltov gospodarski ukrep

Rim, 13. avgusta. AS. Novica, ki je prišla iz Washingtona in javlja, da je Roosevelt postavil pod nadzorstvo vse industrijske in trgovske ustanove, ki prodajajo na up, je zbudila v industrijskih in trgovskih krogih v Italiji živahno zanimanje.

Tu pravijo: 1. da je način prodaje na up eden gospodarskih temeljev v Združenih državah; 2. da industrija in trgovina predstavljata združeni politični činitelj prve vrste. Iz tega je razvidno, kaj je Roosevelta navdihnilo, da se je odločil za ta ukrep. S svojim odlokom noče znižati porabe surovin, zakaj to bi lahko dosegel z mnogo manj korenitimi ukrepi. V resnici hoče ameriški predsednik podjarmiti eno od industrijskih in trgovskih panog, ki je vedno imela močan vpliv in delala opozicijo v Beli hiši.

Hrvatsko poslaništvo v Budimpešti

Neodvisna država Hrvatska je zadnje dni odprla svoje poslaništvo tudi v Budimpešti. Za prvega hrvatskega poslanika v madžarskem prestolnem mestu je na predlog zunanjega ministra dr. Lorkoviča imenoval poglavnik dr. Ivana Gaja, pravnika začetnika ilirskega pokreta med Hrvat. Istočasno s poslanikom je bilo imenovano tudi osebje poslaništva. Tako tajnik poslaništva Ante Bilic in tiskovni referent Miroslav Magdalenović.

Zagreb, 14. avgusta. Poglavnik je pomilostil vse vojaške osebe, ki so bile obsojene po raznih vojaških sodiščih bivše jugoslovanske vojske.

zelo dragocene. Nove metode se bodo sedaj lahko uporabile v Dalmaciji, ki v dobri letini pridelata toliko, kakor Francija ali Grčija.

Italijanska proizvodnja barita. Velik pomen ima v italijanski industriji barit, ki se nahaja v raznih baritovih rudah, katere kristali kraste mnoge italijanske rudnike, kakor na Sardiniji, kjer je v rudniku Montevecchio primešana svinčeni rudi, v Traverselli (dolina d'Aosta), kjer je primešana magnetitu in piritu, v Vallasini, kjer je kompaktna baritova ruda, prav tako tudi v Trentinu, Emiliji in Toscani. Barit se uporablja na veliko v barvni industriji, za izdelovanje raznih baritovih sestavin, kakor baritovega peroksida, baritovega sulfata, nadalje v papirni industriji ter v industriji lepence, za baritov nitrat itd. V vsej državi je okoli 40 večjih ali manjših baritovih rudnikov, ki dajejo letno okoli 50.000 ton barita. Največ daje zadnje čase rudnik v Trentu, ki proizvaja sam letno okoli 30.000 ton. Barit pa se ne uporablja samo v barvni industriji, marveč tudi v industriji gumija, linolejev in povosčenega platna.

Nemško vojno poročilo:

Boj za Odeso se je začel

Budimpešta, 19. avg. AS. Madžarsko vrhovno poveljstvo objavlja naslednje uradno poročilo:

Naše čete, ki nastopajo z nemškimi in zavezniškimi oddelki, so zadnje dni napredovale od 150 do 200 km po vzhodnem bregu reke Bug ter se z velikim uspehom udeleževale bojev okoli Nikolajeva. Naše motorizirane enote so zadale hude izgube sovražniku, ki je bil številnejši in ki se je zagrizeno branil. Naši motorizirani oddelki so s sodelovanjem konjeniških enot ubranili nekaj poskusov, da bi si nasprotnik odprl pot iz obkrožitve za umik. Znatna količina vojnih potrebščin vseh vrst je padla v madžarske roke, zajetih je bilo na tisoče ujetnikov.

Berlin, 19. avg. AS. Predvčeršnjim je nemško letalstvo izvedlo obsežen napad na Odeso, kjer je zbranih nešteto sovjetskih vojnih in prevoznih ladij, s katerimi bodo Sovjeti najbrž skušali rešiti vsaj del posadke, obkoljene v tem pristanišču. Šest prevoznih ladij s skupaj 15.000 tonami, en rušilec in ena križarka so bile zadete v sredo in so ostale docela neuporabne.

Berlin, 19. avg. AS. Srditi boji se razvijajo zdaj, kakor javlja nemški poročevalski urad, na osrednjem delu ruskega bojišča. Sovjeti skušajo z obupnimi protinapadi zadržati vedno močnejši pritisk nemških čet, toda njihovi poskusi so seveda prazni in izgube velike v ljudeh ter v vojnih potrebščinah.

Iz namenov, ki jih je lahko ugotoviti, skušata sovjetska in angleška propaganda dopovedati, da so na raznih delih ruskega bojišča Nemci začeli novo veliko ofenzivo, četrti po številu. V pristojnih nemških krogih pripominjajo, da so sedanje bitke le nadaljevanje operacij, ki se razvijajo že nekaj časa. Res je, da tudi novi razvoj omenjenih operacij opravičuje ugodno najboljša pričakovanja. To velja ne le za južno Ukrajino, temveč tudi za predel okoli Leningrada, kjer se nastopi razvijajo zmagovito, seveda ne da bi bilo zaradi tega treba govoriti o začetku nove ofenzive.

Finsko bojišče

Helsinki, 19. avgusta. AS. Od začetka sedanje vojne je finsko lovsko letalstvo ter protiletalsko topništvo zbralo 285 sovjetskih letal raznih tipov. K temu številu je treba dodati še negotovo, pa sigurno veliko število aparatov, ki so bili uničeni na tleh ali pa težko poškodovani. V zadnjih 24 urah je imel Helsinki kratek zračni alarm, ker so se peljala čez mesto sovjetska transportna letala. Ki so spustila lepo število padalcev, ki so bili delno obločeni v finske uniforme, delno pa v civilu. Vsi ti slednji so vsi Estonci, katere so vpisali v vojsko po sili in so izjavili, da se še nikdar niso spustili s padalom. Ko so bili vpoklicani v vojaško službo tri ure prej, preden so se vkrcali v letalo, so jih enostavno opozorili, da se bodo po nekaj minutah nahajali na Finskem, toda kmalu po odhodu so se odprla vrata letala »Martini«, ki jih je vozilo in so tako padli v praznino. Ko so jih finski vojaki, ki so se nahajali v bližini kraja pristanaka zajeli, so improvizirani estonski padalci takoj izročili orožje brez kakršnega koli odpora. Nasprotno, pokazali so celo svoje zadovoljstvo, da so tako končali svojo trdo dogodivščino.

Helsinki, 19. avgusta. AS. Uradno poročajo: Akcija finskih čet napreduje in močno zmanjšuje obseg dveh sovjetskih žepov na ozemlju, obkoljenem po finskih četah vzhodno od Ladoškega jezera ter jugovzhodno od Sortavale. V teh predelih smo zasedli nova številna naseljena središča. Od teh so nekatera velike vojaške važnosti, kakor na primer Kurtijoki. Sovjeti skušajo nasprotno neusmiljenemu finskemu pritisku na oboje žepa s tem, da izvajajo nekoristne in obupne izpade, ki jim prinašajo zelo velike ter zelo krvave žrtve.

Kanadski vojni stroški

Quebec, 16. avgusta. DNB. Finančni minister Isly je izjavil, da je bilo potrošenih meseča junija za financiranje vojnih potreb 108 milijonov dolarjev. Dnevni izdatki pa znašajo sedaj 4 milijone dolarjev.

Ob Prutu, Dnjestru, Bugu in Dnjepu

V glavnem nemškem listu »Völkischer Beobachter« vojni poročevalac Gloger popisuje nemško-rusko bojišče v južni Ukrajini, kjer se prav zdaj dogajajo veliki dogodki. Takole popisuje:

Nemške čete so udarile od severa na jug ter so dosegle obal Ornega morja. Ta ugotovitev vrhovnega poveljstva je nenavadno važna. Ko so nemške in z njimi zvezane romunske, ogrske in slovaške čete prešle k napadu na jugu, naslonjene na romunsko mejo, takrat so se takoj pokazale posebne velike ovire. Tukaj so najprej velike reke, ki teko od severa na jug ter počez sekajo smer, ki naj bi se v njej razvijal napad. Prut, Dnjester, Bug in Dnjepu so imena, ki jih poročila vedno navajajo. To so reke nenavadno široke in globoke. Ob sotočju pa se razliva na več kilometrov v širino. Kdor se od Ornega morja vozi navzgor po teh rekah, ki so daleč plavne, sploščata se opazil ne bo, da plove že po reki, ker od srede reke njenih bregov še videl ne bo. Šele sčasom se reke zože, nakar zapaziš od leve in desne precej visoke bregove, ki jih krasi vse polno mlinov na veter. To nas spominja, da te reke teko skozi rodovitno zemljo črne prsti, ki je tako mastna, da se te ob dežju povsod oprjemlje.

Vojskovanje v Ukrajini je, kakor so nemška poročila vedno naglašala, močno trpelo zaradi deževja. Deževje spreminja cesto in polja v ploskve, katere so napolnjene lepljive kaše. Na vsakem škornju, na vsakem klobuku in na vsakem kolesu se ti že po kratkem pohodu nabere toliko debelih kosov blata, da tisto težo že komaj dvigaš. Pri vsakem koraku znova se moraš pošteno truditi, da prideš naprej, ker se te vse prijemlje ter te drži. Ker so reke tako široke in imajo tako visoke bregove ter tudi močno dero, delajo velike ovire.

Finci povečujejo prispevek italijanskim čet na Vzhodu

Helsinki, 19. avg. AS. Finski listi podružujejo sodelovanje Italije v borbi proti boljševiški vojski in zlasti prispevek italijanskega ekspedicijskega zbora k zmagovitim operacijam, ki se razvijajo v Ukrajini, kjer so italijanske čete takoj po nastopu prizadele močne izgube sovražniku in hitro napredujejo v sodelovanju z zavezniki. Finski listi izjavljajo, da dokazujejo italijanske motorizirane kolone veliko superiornost nad sovražnikom zaradi njih popolne pripravljenosti in točnega streljanja njihove artilerije.

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 19. avg. AS. Vrhovno poveljstvo nemške vojske poroča:

Kakor je bilo objavljeno s posebnim poročilom, so zasledovali boji v južni Ukrajini, pri katerih sodelujejo vzorno nemški, romunski, madžarski in italijanski odredi in ki izkazujejo odlične borbene uspehe ter napredovanja, spravili vse ozemlje zapadno od Dnjepu v naše roke. Napad se je začel proti mestu Odesi in nekaterim majhnim mostiščem ob spodnjem toku Dnjepu, v katerih se se nahajajo sovjetske sile.

V poteku teh bojev je doživel sovražnik najtežje krvave izgube. Poleg številnih javljenih o bitki pri Umanu, je zajetih okoli 60.000 ujetnikov in zaplenjeno: 84 oklopnih avtomobilov, 530 topov in obsežen drugi vojni material.

V vojnem pristanišču Nikolajev so padle v naše roke naslednje vojne ladje, ki so se nahajale pred dovršitvijo: bojna ladja s 35.000 tonami, križarka z 10.000 tonami, 4 rušilci in 2 podmornici. Nadalje je bila potopljena ena topničarka, druga težko poškodovana in vojni plen je postal tudi plavalni dok, ki je bil popolnoma natovorjen z lokomotivami.

Pri napadu na pristanišče Odeso je letalstvo povzročilo s težkimi bombnimi zadetki nerabnost 9 velikih prevoznih ladij za čete ter poškodovalo 3 vojne ladje, med njimi neko težko križarko.

Tudi boji v področju Kijeva in Korostena so sovjetski vojski zadali velike izgube. Od 8. avgusta dalje je bilo ujetih 17.750 mož, zaplenjenih pa 142 oklopnih voz, 123 topov, 1 oklopni vlak in številni drugi vojni material.

Bojna letala na dolge razdalje so v Atlantiku iz zelo zavarovanega konvoja potopila 2 sovražni trgovski ladji s skupno 20.000 tonami, tonami. V zadnji noči so bili napadi močnejših oddelkov letalstva z vidnim uspehom usmerjeni proti angleškemu ladjedelskemu središču Sunderlandu. Druga bojna letala so bombardirala različna letališča na otoku.

V Severni Afriki so napadla nemška in italijanska strmoglavška letala pristaniške naprave v Tobruku. Njih bombe so zadele skladišča materiala ter razkladalne prostore. Neka sovražna ladja je bila hudo poškodovana.

Britanska bojna letala so v zadnji noči vrgla na nekatero kraj zapadne Nemčije bombe. Civilno prebivalstvo je imelo malo izgub. Vojske ali vojaško gospodarske škode ni bilo. Nočni lovci, bojna letala in protiletalsko topništvo so sestrelili 12 britanskih bombnikov. Nekatera sovjetska letala, ki so priletela na severovzhodno Nemčijo, so bila prisiljena se vrniti.

Brezuspešni letalski napadi na Nemčijo

Berlin, 19. avg. DNB: V noči na torek so britanska letala metala bombe na nekaj mest zapadne Nemčije. Škode na vojnogospodarskih napravah ni bilo. Zelo majhno število sovjetskih bombnikov, ki so prišli nad Nemčijo čez Vzhodno morje, je že na obali odbilo protiletalsko topništvo. Eno letalo, ki se je usmerilo proti Berlinu, je bilo od zračne obrambe prisiljeno vrniti se. Protiletalsko topništvo v glavnem mestu sploh ni stopilo v akcijo. Po dosedanjih poročilih je bilo v pretekli noči sestreljenih devet bombnikov.

Krivicu dela pionirjem, ki tja v en dan v poročilu prebere, »da so na raznih krajih ob Prutu bila narejena mostišča«. In vendar so pionirji v skupinah na svojih naskakovskih čolnicah na ono stran spravili orožje, nato so z brodovi tjakaj prepeljali oklepne vozove in topove skupaj s posadko. V varstvu teh malih mostič nato pionirji zgrade pomožne mostove, s čemer četam omogočijo, da razširijo svoje mostišče, da predero sovražne črte ter nato nadaljujejo svoje prediranje naprej.

Skupaj z nemškimi četami se tukaj bojujejo zavezniški romunski, ogrska in slovaški polki. Odlične uspehe Romunov v boju zoper svetovnega sovražnika, boljševizem, je zdaj te dni osebno priznal sam Führer, ko je generalu Antonescu podelil viteški križec.

Zanimanje fašistovske stranke za ljubljanski velesajem

Uradni list fašistovske stranke prinaša naslednje sporočilo:

»Od 4. do 18. oktobra leta XIX bo pod pokroviteljstvom Visekega Komisarja jesenski velesajem v Ljubljani, ki bo stvarno prikazal gospodarske možnosti nove italijanske pokrajine.

Zveze bojovniških fašijev, Italijanska litorska mladina ter Narodna zveza Dopolavoro, bodi dejansko sodelovale za uspeh te prireditve.«
Kakor je videti iz te odločbe, je ljubljanski velesajem deležen tudi časti zanimanja stranke, zanimanja, ki je po Ducejevem najvišje, po katerem je mogoče stremej

Bilanca vojne proti Rusiji

Rim, 19. avgusta. V listih so objavljeni podatki o tem, koliko ruskega ozemlja so že zasedle nemške čete. Dosedaj so zasedene te-le pokrajine, oziroma dežele: Estonska 47.450 kv. km, 1.152.000 prebivalcev; Letonska 65.800 kv. km, 1.950.000 prebivalcev; Litva 61.300 kv. km, 305 tisoč prebivalcev. Nekdanja poljska ozemlja, ki so pripadla Litvi, Belu Rusiji in Ukrajini 201 tisoč 260 kv. km, 11.220.000 prebivalcev; Bela Rusija 227.950 kv. km, 9.805.000 prebivalcev; približno polovica Ukrajine, in sicer skoraj vse, kar je zapadno od Dnjepra; med temi mesta Kijev, Zitomir, Vinjica, Uman, Krivojrog 250.000 kv. km, 19 milij. prebivalcev; Besarabija in severna Bukovina 56.200 kv. km, 3.700.000 prebivalcev; južna Dobruđa 8000 kv. km, 415.000 prebivalcev.

Skupno znaša površina zasedenega ozemlja 918.000 kv. km in nad 51 milij. prebivalcev. Gre torej za površino, ki je večja kot površina Nemčije, ki znaša 826.000 kv. km in za prebivalstvo, katerega je več kot v Angliji (57,5 milij. prebivalcev).

Razdalje so naslednje: od meje severo-vzhodno od Varšave do pasu severo-vzhodno od Smolenska je približno 900 km, od meje pri Lvovu do prehoda čez Dnjeper pa 870 km. Iz tega izvira srednje napredovanje 16 km na dan, če vzamemo teoretično gibanje čet v prvi črti. Znano pa je, da morajo enote, ki napredujejo in se bojujejo, slediti smerem marša in napada in se ne morejo torej gibati v ravni črti. Zato lahko smatramo, da znaša dnevno napredovanje nemških čet po premaganih velikih težavah terena in ostrih kotov dnevno 4-5 km.

Ze v prvih dneh vojne so padli v nemške roke bogati petrolejski vrelci v vzhodni Galiciji. Tu je Rusija dobivala skoraj vso proizvodnjo kalijeve soli. Bilo je tudi veliko gozdov. Nadalje je znano, da je Rusija dobivala v doslej

zasedeni Ukrajini 60 odstotkov svoje proizvodnje železa, aluminija in sladkorja, 80 odstotkov svoje proizvodnje sode, 47 odstotkov bombažne industrije, 40 odstotkov superfosfatov, 23 odstotkov žita in 40 odstotkov manganovca.

Premogovna najdišča Moskve, Kalube, in Donca so sedaj blizu vojni fronti in jih vsak dan dosega nemško letalstvo. Številna središča so sedaj izgubljena za Rusijo.

Kdo poveljuje nemškim armadam na Vzhodu

Iz kart, objavljenih v nemških listih, posemamo o poveljstvu nemških čet na vzhodnem bojišču tele podatke:

Severni armadi poveljuje generalfeldmaršal vitez von Loeb, nadalje sta poveljnika generalna polkovnika Busch in von Kuehler, tankovskemu orožju poveljuje generalni polkovnik Höpner, letalstvu pa generalni polkovnik Keller.

Srednji armadi poveljuje generalfeldmaršal von Bock, s katerim so še generalfeldmaršal von Kluge, generalni polkovnik Strauss in generalni polkovnik pl. Weichs, oklopnim enotam poveljuje generalni polkovnik Guderian in generalni polkovnik Hoth, letalstvu pa letalski feldmaršal Kessering.

Južni armadi načeluje generalfeldmaršal von Rundstedt, kateremu sta podrejena general pehote von Stülpnagel in generalfeldmaršal v. Reichenau, oklopne enote vodi gener. polkovnik von Kleist, nadalje sta še v južni armadi general Antonovcu in generalni polkovnik vitez von Schobert, letalstvo pa je pod poveljstvom generalnega polkovnika Löhra.

Listi pa ne objavljajo podatkov o poveljevanju na finko-sovjetskem bojišču, kjer poveljuje finski maršal Mannerheim.

Po sestanku Roosevelt-Churchill

Lisbona, 19. avg. AS. Radio London poroča, da sestanku med Churchillom in Rooseveltom, po katerem je izšla skupna anglo-ameriška izjava, ni prisostvoval nikdo drugi.

Rim, 19. avgusta AS. V teh dneh bohe angleški tisk dati angleški javnosti razlog osemih Roosevelt-Churchillovih točk. Med številnimi komentarji ima poseben pomen uvodnik »Timesa« zaradi avtoritete lista in zaradi svoje vsebine. Največji angleški organ pravi, da za razorožitev nekega naroda ni potrebno samo, da izroči brodogve, da opusti letalstvo ter dobi suhozemno orožje, kot je bilo 1909. Treba je namreč tudi razorožiti vojni potencial naroda, kar pomeni, da je treba dati pod kontrolo vso težko in metalurško industrijo in vse vire surovin tako rudniške kot trgovske. S tem uvodnikom uvaja »Times« v vojno politiko novo načelo industrijskega okrnjenja premaganih narodov. Po »Timesu« ni razorožen narod šele takrat, ko je oropan orožja, ki ga ima, temveč ko je v takem industrijskem in gospodarskem položaju, da ga ne more več izdelovati. Razumljivo je, da prihaja ta moderni in umski zamisel suženjstva iz dežele, ki ima tradicijo zaradi vzdrževanja suženjstva in morskoga razbojništva. »Times« izraža svojo misel, ko trdi, da obstaja vojaška razorožitev premaganega samo tedaj, kadar je spremljana z njegovo gospodarsko razorožitvijo. Uvodnik »Timesa« izraža politiko in gospodarsko stališče, na katerem sta se zedinili sredi Atlantika obe plutokraciji. Iz tega je jasno razviden načrt anglososkih plutokratov, da bi to vojno izkoristili za ustanovitve svoje finančne nadvlade na večni podlagi. S formulo razorožiti premagane, mislijo plutokracije uničiti povsod svobodo konference in avtoritativno načelo, katerega smatrajo za protivnega svojim interesom dobaviteljev in upraviteljev sveta. »Times« se zavzema dejansko, da naj bi se Nemčiji, Italiji in Japonski vzele njih metalurške industrije. Aluzija na japonski industrijski bojni sistem v Mandžukuu je tako jasna, da je vredno imenovati jo. Po »Timesu« naj bi samo trije narodi, to je Zedinjene države, Anglija in Rusija imele pravico imeti težko industrijo, ki bi bila v stanu izdelovati oklopnice, topove in bojna vozila. Drugim narodom pa bi pripadla naloga izdelovati tkanine, steklo, barve, papir, toaletne predmete, kuhinjske po-

trebe, pahljače in umetne cvetlice. Edini upravičenci, da bi imeli ladjedelnice, jeklarne in visoke peči bi bili Angličje, Amerikanci in Sovjeti, najvišji varovalci civilizacije, pameti in pravice. »Times« ne pravi natančno, od koga bodo Anglososi in Sovjeti dobili to izključno predpravo. V teh člankih se vidi sen o svetovnem gospodarstvu, ki blodi po duhovih angleških plutokratov, ko prfrakujejo zmagi, katero jim je Churchill tolikokrat objubil in ki se nikakor ne pojavi na obzorju.

Newyork, 19. avgusta. AS. Pisatelj Lawrence potrjuje v tedniku »United States News«, da je izvedel iz avtoritativnega vira, da je to pomorsko konferenco predlagal Roosevelt, ker se je igral že dolgo časa z načrtom take zgodovinske konference na visokem morju. Churchill je povabil zato, da bi mu razložil nekatere stvari, ki niso všeč Angležem, kajti Angličji hočejo, da se Amerika bori na njihovi strani in da patrola na Atlantiku, ki ne strelja, ni tako uspešna kot patrola, ki strelja in tako delje. Toda Roosevelt se zmeraj ni opustil misli, da bi se lahko vojna zaključila brez ameriškega strpljenja. Roosevelt je nadalje vztrajal, da bo pošiljal dobave skozi angleško blokado generalu Weygandu, katerega smatra Churchill za svojega zavržnika. Na drugi strani pa Roosevelt ni bil zadovoljen zaradi angleškega namena sklepati z Japonsko kompromise in pa zaradi odpora Anglije, da bi točno označila vojne cilje. Nadalje so obravnavali vprašanje, kateri vojni material bi lahko šel v Rusijo in na Kitajsko ter v del britskega imperija, kar bi bilo v škodo dobavam za Anglijo in lastni ameriški obožojitvi. Rezultat konference pomeni za Združene države prevzem večjih vojnih bremen v obliki velikanškega povečanja obožovalne industrije na stroške civilnih konzumentov in davkoplačevalcev. Nadalje pomeni za Anglijo, da bo prevzela Amerika glavno odgovornost v Tihem oceanu in da bo luknja v angleški blokadi proti francoski severni Afriki zaprta. Končno pomeni za Japonsko striktno kontrolo iz Anglije in Amerike in zmanjšanje japonskih nakupov v južno-ameriških državah zaradi severnoameriških nakupov.

Sovjetske železnice

O nastanku in o razvoju ruskega železniškega omrežja dobimo podatke v članku »Ruske železnice, ki ga je objavil Oskar von Niedermayer v reviji »Geopolitik« (Leipzig). — Kakor je bil ves razvoj modernega življenja v Rusiji čisto neorganski, tako kaže tudi gradnja ruskega železniškega omrežja svojstven ruski značaj. Ruske železne ceste so nastajale pod različnimi vplivi. Predvsem so bili to politični, gospodarski in vojaški oziri. Ta dežela je že od nekdaj navajala svoje ljudi na uporabo vodnih poti, ki so bile v bojih s sosedi za Ruse vedno velika prednost, kakor tudi pomanjkanje prometnih zvez in velikanška razsežnost ruskega ozemlja. Pod vplivom te tradicije je v Rusiji od danes bilo težko prepričati ljudi, da so poleg vodnih poti danes tudi železne ceste neobhodno potrebne za dober promet, gospodarstvo in narodno obrambo.

Nastanek ruskih železnice se da razdeliti v več dob. Prva doba pade v čas med letom 1837., ko je stekla prva železnica med Petrogradom in Carskijom Sjelom, pa do krimske vojne (1853 do 1856). V tem času je nastala proga med Petrogradom in Moskvo, zveza z Varšavo in avstrijsko mejo ter del proge, ki veže Petrograd z Varšavo. Vojaškim ozirom v tej dobi niso pripisovali nobenega pomena. Do krimske vojne še tudi ni bilo nobene zveze med obema glavnima mestoma ter med vzhodnim in zahodnim delom ruskega carstva. Celotno železniško omrežje je znašalo v prvi dobi 1100 km.

Ruskega poraza v krimski vojni je bilo v veliki meri krivo pomanjkanje železnice. Sedaj je nastopila druga doba, ki je segala do osemdesetih let prejšnjega stoletja. To je doba zasebnih železniških družb in nenačrtne gradnje železnice. Opažajo pa se že gospodarski in vojaški vplivi, ki odločajo, kje naj stežeje nove proge. V tej dobi je nastala zveza med Moskvo ter med južnimi in jugovzhodnimi agrarnimi in rudniškimi predeli; sedaj so nastale tudi proge, potrebne za izvoz žita do Črna in Baltičkega morja. Z zaletjem so bila zvezana mesta Rostov, Sebastopol, Nikolajev, Odesa, Riga. Skrbno so pazili, da nove proge niso konkurirale z vodnimi potmi, temveč so jih le križale ali pa jih vezale (zveza med Volgo in Donom). V tej dobi je bilo tudi zvezano središče države s Kavkazom (transkavkaska železnica) ter z zahodom. Tudi turška vojna 1877-78 je pokazala slabost ruskega železniškega omrežja.

Poljska vstaja l. 1863 je imela za posledico izboljšanje železniške zveze z zahodom (Moskva-Brest-Litovsk). Sele l. 1870 je bila dosežena zveza med Moskvo in Crnim morjem in šele 14 let po krimski vojni je bila zgrajena železniška zveza s Sebastopolom. V tej dobi je bilo zgrajenih skupno okoli 20.000 km železniških prog.

Za naslednjo dobo je značilen reformator ruskega železniškega omrežja Vitte. To je doba kapitalističnega in imperialističnega razvoja, doba ruskega prodora v Malo Azijo in na Daljni vzhod, spora z Japonsko, priprave na svetovno vojno ter poddržavljenja železnice. Sedaj so žele stopili v ospredje gospodarski in vojaški oziri, kar dokazuje gradnja zvez s Severnim ledenim morjem (Arhangelsk), Uralom ter žitnim trgov ob Volgi. V letih med 1880-1890 je bilo narejenih 6000 km novih prog, druge pa so bile popravljene. V naslednjih desetih letih so zgradili nadaljnih 25.000 km železnice. Delali so predvsem vojaško važne proge na zahodnem delu carstva, zvezo s poljsko mejo in z območjem Pripletja. Na avstrijsko-nemški meji so nalašč pustili večjo praznino. Med projekti za zvezo z vzhodom moramo v tej dobi omeniti transsibirsko progo, ki naj bi služila gospodarsko-kolonizacijskim, kakor tudi strateško-političnim namenom. Gradili so jo od zahoda proti vzhodu. L. 1900 je bilo doseženo transbajkalsko področje, l. 1897 pa so dosegli Usuri. L. 1903 je bilo v znamenju spora z Japonsko. Takrat so začeli graditi mandžursko železnico. Pomanjkanje dobrih železniških zvez je imelo za posledico poraz v vojni z Japonci. Med leti 1900 in 1905 je bila končana tudi proga Orenburg-Taškent.

Zaradi poraza ruske politike v Aziji so se začeli ozirati Rusi zopet na zahod. Naredili so progo, ki gre iz Bologoja preko Polocka v Sjedlec, kakor tudi progo Kovno-Grodno-Bjelostok-Brest. Na poljski meji so namenoma pustili večjo praznino.

Za Rusijo se je začel zanimati tudi inozemski kapital. Stiri milijarde tega kapitala (od tega 3 francoske) so šle skoro samo za železnice, za katere je seveda značilen vpliv francoskih vojaških krogov. Pred izbruhom svetovne vojne je imela Rusija 80.000 km prog, večinoma državnih, druge pa so bile pod njenim nadzorstvom. Za velikansko rusko ozemlje je to seveda še zelo malo, saj odpade na 100 kv. kilometrov evropske

Uradni razglasi

Določba za statistiko o gibanju prebivalstva v Ljublj. pokrajini

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, smatrajoč za potrebno, da se uredi statistična služba o gibanju prebivalstva v zvezi z anagrafično službo,

odreja:

Poglavje I.

Statistično delo verskih in civilnih oblasti, ki opravljajo funkcije vodij civilne matice,

Cl. 1. Verske oblasti raznih veroizpovedi, ki opravljajo posle vodje civilne matice, in civilne oblasti (okrajni načelniki in komisariji, oziroma za mesto Ljubljano župan), ki opravljajo iste posle, morajo istočasno z vpisom v matico izpolniti:

a) za vsak sklenjeni zakon statistični listek obrazec Po, črn tisk na roza papirju in anagrafično sporočilo, obrazec Po bis, črn tisk na roza papirju (v primeru sklenitve zakona, ko zakonca stanujeta v različnih občinah, je treba izpolniti dve anagrafični sporočili po obrazcu Po bis);

b) za vsako prijavo rojstva dečka statistični listek po obrazcu Rm, črn tisk na modrem papirju, in anagrafično sporočilo po obrazcu Rm bis, črn tisk na modrem papirju;

c) za vsako prijavo rojstva deklice statistični listek po obrazcu Rž, rdeč tisk na modrem papirju, in anagrafično sporočilo po obrazcu Rž bis, rdeč tisk na modrem papirju;

d) za vsako prijavo smrti moškega statistični listek po obrazcu Um, črn tisk na belem papirju, in anagrafično sporočilo po obrazcu Um bis, črn tisk na belem papirju;

e) za vsako prijavo smrti ženske statistični listek po obrazcu Už, rdeč tisk na belem papirju, in anagrafično sporočilo po obrazcu Už bis, rdeč tisk na belem papirju.

Statistični listki po obrazcu Po se morajo glasiti na ime občine, v kateri so bili zakon sklenjeni; statistični listki po obrazcih Rm in Rž se morajo glasiti na ime občine, v kateri so bili rojeni otroci; statistični listki po obrazcih Um in Už se morajo glasiti na ime občine, v kateri so se dogodili smrtni primeri.

Cl. 2. Drugi del statističnih listkov po obrazcu Um in Už mora biti izpolnjen na podlagi podatkov:

a) zahtevanih ali od zdravnika, ki je zdravil, ali od mrliškega oglednika;

b) ali posnetih iz mrtvaškega lista, ki ga je izdelal zdravnik, ki je zdravil;

c) ali zahtevanih od članov družine, če jih ni mogoče dobiti niti od zdravnika, ki je zdravil, niti od mrliškega oglednika.

V vsakem primeru mora biti na statističnih listkih, obrazcih Um in Už, razviden izvor dotičnih podatkov.

Cl. 3. Obrazec Po bis je treba poslati anagrafičnemu uradu občine stalnega bivališča zakoncev; obrazec Um bis in Už bis je treba poslati anagrafičnemu uradu občine stalnega bivališča umrlih oseb; obrazca Rm bis in Rž bis pa anagrafičnemu uradu občine stalnega bivališča staršev rojenega ali rojenih v roku 48 ur od dneva izvedbe zadevnih matičnih zapisov.

Pod občino stalnega bivališča osebe se razume občina, kjer oseba navadno biva.

Cl. 4. Verske in civilne oblasti iz člena 1. morajo sestaviti mesečno (ločeno za vsako posamično poročno, rojstno in smrtno občino) dopisnice po obrazcu 1 (Provizorični podatki o naravnem mesečnem gibanju prisotnega prebivalstva), kjer se zabeleži število sklenjenih porok ter rojstev in smrti, ki so bile prijavljene v teku meseca. Zato morajo biti upoštevana v tem številu tudi rojstva in smrti, ki so bile prijavljene v teku meseca, ki pa so se dogodile v preteklem mesecu.

Te dopisnice po obrazcu 1 je treba poslati pristojnim okrajnim načelstvom, in sicer okrajnim načelstvom, pod katerih upravno oblast spadajo poročne, rojstne in smrtno občine in na ime katerih se glase te dopisnice, do 3. dne v mesecu, ki sledi tistemu, na katerega se podatki nanašajo. Dopisnice, ki se glasi na ime ljubljanske občine, je treba poslati županu mesta Ljubljane.

Cl. 5. Podatki o porokah, živorojenih, mrtvorjenih in umrlih morajo biti zbrani in navedeni mesečno (od verskih in civilnih oblasti, navedenih v členu 1.), ločeno za vsako posamezno poročno, rojstno in smrtno občino, na pregledu po obrazcu 2 (Definitivni podatki o mesečnem naravnem gibanju prisotnega prebivalstva). Ti pregledi po obrazcu 2 morajo biti poslani skupno z zadevnimi statističnimi listki po obrazcih Po, Rm, Rž, Um in Už najdalj do 20. v mesecu, ki sledi tistemu, na katerega se podatki nanašajo, pristojnim okrajnim načelstvom, in sicer okrajnim načelstvom, pod katerih upravno oblast spadajo poročne, rojstne in smrtno občine in na ime katerih se glase ti pregledi. Pregled, ki se glasi na ime ljubljanske občine, je treba poslati županu mesta Ljubljane.

Rusije le 1.2 km prog, dočim jih je bilo n. pr. v Belgiji 29 km.

Med svetovno vojno 1914-1918 je bilo v Rusiji zgrajenih 11.000 km novih prog, potrebnih zlasti za dovažanje vojnega materiala. Sem spadata murmanska in amurska železnica. Rusija je stopila v svetovno vojno s preniknim številom lokomotiv in tovarnih vagonov.

Za časa ruske revolucije, državljanske vojne, je bilo mnogo vagonov in prog uničenih. Vse železnice so bile podržavljene in postavljene pod centralno vodstvo. Leta 1918 je bilo polovico vseh lokomotiv in nad tretjino vagonov v rokah nasprotnikov, 12% vseh mostov (4330) in 1885 km proge je bilo uničeno. Od leta 1918 pa vse do l. 1927 so zgradili vsega le 6000 km novih prog, in sicer so obnovili v glavnem le stare proge.

Leta 1928 se je začela prva petletka. Zanimivo je, da je ta petletka popolnoma zanemarjala gradnjo novih železnice. Zgradili so le okoli 6000 km novih prog, kar je za čas petih let v tako veliki državi smešno malo. Zvezali so Turkestan s Sibirijo ter zgradili nekaj novih prog okoli Urala in zvezali Kirgizsko stepe z Altajem. Nekaj maha se izpeljal tudi na poljski meji. Današnje sovjetsko žel. omrežje ima, če ga gledamo s strateškega stališča, očiten defenziven značaj. Ko je začela industrija naraščati, se je začelo opažati pomanjkanje potrebnih prometnih zvez. Kar je zamudila prva petletka, naj bi bilo poravnane v drugi petletki. V tem času (1933-1937) naj bi zgradili 23.000 km novih železnice. To pa se ni zgodilo. Niti polovico programa ni bilo izpolnjene v tem času. Rdeča vlada je namenoma zanemarjala še tako potrebne železnice iz političnih razlogov. Hotela je ustvariti le številne, politično zanesljive proletarijate, zveze med posameznimi pokrajinami pa je kolikor mogoče zapostavljala. Kakor se ji je že v dosedanj zgodovini pomanjkanje prometnih žil maščevalo, tako se ji bo to maščevalo tudi v sedanjih gibanjih borbi z ošibnimi državami, ki so v vojni z Ljubiševskim Kremlem.

Kolikor se tiče rojstev in smrti, je število, ki ga je vpisati v označene pregledne po obrazcu 2, število rojstev in smrti, ki so se resnično dogodile v teku meseca, in ne število rojstev in smrti, prijavljenih v teku meseca, kakor je sicer predpisano za provizorične mesečne ugotovitve iz predhodnega člena. Zato se ne smejo upoštevati v pregledu po obrazcu 2 rojstva in smrti, prijavljene v mesecu, na katerega se omenjeni podatki nanašajo, ki pa so se dogodile v mesecu, predidčem tistemu, na katerega se nanašajo podatki tega pregleda.

Poglavje II.

Statistično delo občinskih anagrafičnih uradov.

Cl. 6. V smislu člena 24. »Določba za uvedbo in voditev registra prebivalstva«, odobrenih z naredbom z dne 12. avgusta 1941-XIX, št. 84, morajo občinski anagrafični uradi poslati okrajnemu načelstvu oziroma za mesto Ljubljano županu:

a) do 3. dne vsakega meseca dopisnico po obrazcu R bis (izvleček drugega dela obrazca R) s podatki, ki se nanašajo na selitveno gibanje predhodnega meseca;

b) do 20. januarja vsakega leta pregled po obrazcu R (Letni pregled o gibanju stalnega prebivalstva), pravilno izpolnjen v celoti in seštet.

Poglavje III.

Statistično delo okrajnih načelstev in župana Ljubljane.

Cl. 7. Okrajna načelstva in župan Ljubljane za občino Ljubljano so dolžni na osnovi podatkov, ki so jim došli v smislu predidčega člena 4. in črke a) člena 6., sestaviti za vsako posamezno občino zbiralni pregled po obrazcu 3 (Provizorični zbiralni podatki o mesečnem naravnem in selitvenem gibanju prisotnega prebivalstva). Te pregledje je treba sestaviti do 5. dne vsakega meseca ter jih poslati v istem roku, urejene po abecednem redu občin, Visokemu komisariatu.

Cl. 8. Okrajna načelstva in župan Ljubljane za občino Ljubljano morajo na osnovi podatkov, o katerih je govora v predidčem členu 5. in pod črko a) člena 6., sestaviti v dvojniki (do 25. dne vsakega meseca) za vsako posamezno občino zbiralni pregled po obrazcu 4 (Definitivni zbiralni podatki o mesečnem naravnem in selitvenem gibanju prisotnega prebivalstva). En izvod teh seznamov, urejenih po abecednem redu občin, ki so jim priloženi zadevni statistični listki po obrazcih Po, Rm, Rž, Um in Už, je treba poslati Visokemu komisariatu v gori omenjenem roku.

Drugi izvod se mora hraniti zaradi prenosa podatka, ki se nanaša na prisotno prebivalstvo ob koncu meseca, v pregled za prihodnji mesec (kot prisotno prebivalstvo 1. dne v tem mesecu).

Cl. 9. Do 25. januarja vsakega leta morajo poslati okrajna načelstva in župan Ljubljane za občino Ljubljano (s spremnim dopisom) Visokemu komisariatu Letne pregledje o gibanju stalnega prebivalstva (po obrazcu R anagrafa), ki so jih prejeli od posameznih občin okraja v smislu črke b) člena 6.

Poglavje IV.

Statistično delo Visokega komisariata.

Cl. 10. Visoki komisariat pošlje Osrednjemu statističnemu zavodu Kraljevine Italije:

a) najdalj do 10. vsakega meseca zbiralni pregled provizoričnih podatkov o mesečnem naravnem in selitvenem gibanju prisotnega prebivalstva v občinah Ljubljanske pokrajine (obrazec 5). Ta pregled mora biti izpolnjen na podlagi podatkov, ki jih dostavljajo za vsako posamezno občino okrajna načelstva in župan Ljubljane na obrazcih 3;

b) najdalj do zadnjega dne vsakega meseca pregledje po obrazcu 4 skupno z zadevnimi statističnimi listki po obrazcih Po, Rm, Rž, Um in Už (ki jih pošiljajo okrajna načelstva in župan Ljubljane) in ki morajo biti urejeni po abecednem redu občin;

c) najdalj do 31. januarja vsakega leta s spremnim dopisom pregledje po obrazcu R (prejete od okrajnih načelstev in župana Ljubljane), urejene po abecednem redu občin.

Poglavje V.

Določbe splošnega značaja.

Cl. 11. Visoki komisariat poskrbi, da se pošlje civilnim in verskim oblastem, ki opravljajo funkcije vodij civilne matice, zadostno število tiskovin, ki so jim potrebne.

Tiskovine morajo biti skrbno shranjene in je treba paziti, da se ne trošijo po nepotrebnem. Visoki komisariat se bo mogel o tem vedno prepričati po številu izpolnjenih tiskovin, ki jih bodo prejeli mesečno občine in okrajna načelstva.

Imenovane oblasti morajo javiti Visokemu komisariatu vsaj en mesec pred popolno porabo obrazcev nadaljnjo predvideno polletno potrebo tiskovin za vsako posamezno vrsto obrazca.

Cl. 12. Razveljavlja se vsak predpis, ki nasprotuje tem določbam.

Cl. 13. Te določbe stopijo v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Najkasneje do 31. avgusta 1941-XIX so dolžni vsi prizadeti poskrbeti za izvršitev po teh določbah predvidenih obvez glede sprememb, ki izvirajo iz naravnega gibanja prebivalstva in ki so nastale od 1. avgusta 1941-XIX pa do dneva, ko so te določbe stopile v veljavo.

Ljubljana 15. avgusta 1941-XIX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino: Emilio Grazioli.

Službodajalec! Ker že mnogi službodajalci niso prijavili poviškov svojih uslužbencev Pokojninskega zavoda, opozarja Pokojninski zavod za nameščenca v Ljubljani vse službodajalce, naj mu v izogib posledic takoj prijavijo poviške plače svojih nameščenec, ki so bili predpisani z določbami Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino glede prilagoditve plač in mezd z dne 5. julija 1941-XIX. (Službeni list, kos 54).

Licitacija. Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino je razpisal l. javno pismeno ponudbeno licitacijo na dan 26. avgusta 1941 ob 11 dopoldne v sobi 10 tehničnega oddelka na Bleiweisovji cesti za izvršitev 2. etape gradbenih del pri zavornici na Ljubljani. Vsota odobrenega proračuna znaša 704.015 lir. Kavejco 35.200 lir je položiti pri davčni upravi Ljubljana-mesto najkasneje eno uro pred licitacijo.

Zadrage v Srbiji. Na področju sedanje Srbije je ostalo 2591 kmetijskih zadrug. Od teh je 1557 prodajnih, 721 kreditnih in 513 produkcijskih zadrug. Vse te zadrage so združene v Glavni zvezi srbskih poljedelskih zadrug s sedežem v Belgradu.

Razdeljevanje darov med vojake v prvih bojnih črtah v Severni Afriki

Univerza za tuje v Perugii

Dr. J. Kotnik:

Ob tri četrti na šest zvečer odhaja brzi vlak iz Ljubljane. V direktnem vozu Ljubljana-Rim se mimo Trsta, Benetk, Bologne in Firenze pripelje naslednje jutro ob pol sedmih v Terontolo ob Trsimenskem jezeru. Le-tu prestopiš na že čakajoči vlak stranske proge, s katerim po enourni vožnji prispel ob 8.18 na postajo Perugia. Vse točno po voznom redu in brez najmanjše zamude.

Mesto samo pa je oddaljeno od postaje kake 3 km in se ponosno in slikovito razprostira na 500 m visokem, podolgovatem hribu, vsenaokrog obdano z gigantskim obzidjem, ki pač spominja na burne čase, ki jih je mesto preživljalo v starem in srednjem veku. Tudi notranjost mesta ima vseskozi starinski, srednjeveški videz; iz vsake palače, iz vsakega kamna diha in govori zgodovina.

Perugia je glavno mesto Umbrije, in šteje kakih 80.000 prebivalcev, torej nekako kakor Ljubljana.

Slovcem doslej to mesto ni bilo dosti znano. Spominjali se ga bodo pač naši romarji, ki so se po povratku iz Rima ustavljali v Assisiju, od koder je zlasti ob jutrih in večerih krasen razgled proti Perugii.

V mednarodnem svetu pa je to mesto zaslovelo po svoji univerzi za tuje — zgodovinarji in etruskologi so ga seveda poznali že poprej —, ki že 15 let zbira okrog sebe dijake in odrasle raznih poklicev iz vse delov sveta.

Ta pomembna ustanova je nastala iz skromnih početkov — iz poletnih tečajev za italijanski jezik in slovstvo, ki so se vršili v Perugii vsako poletje od 1921—1925 in ki jih je vodil sedanjí rektor univerze g. Astorre Lupatelli. Število članov je stalno naraščalo in l. 1926. je na predlog takratnega ministra za narodno vzgojo Pietra Fedeleja Duce povzdignil to ustanovo v univerzo za tuje. Duce sam je 5. oktobra istega leta predaval na njej o temi »Antični Rim na morju«.

Univerza ima svoje prostore v prekrasni baročni palači Gallenga iz 18. stoletja. Menda ni šole na svetu, ki bi imela tako razkošno, a hkrati tako prikupne prostore.

Šolsko leto traja od 1. aprila do 23. decembra. V tem času se vrše 3 jezikovni tečaji, in sicer: a) začetniški od 1.—30. junija, od 1. julija do 14. avgusta.

b) srednji od 1. aprila do 30. junija, od 1. julija do 30. septembra, od 1. oktobra do 23. decembra.

c) višji tečaj enako kakor srednji.

Ves prvi tečaj vodi po 4 ure na dan znameniti strokovnjak Romano Guarnieri, profesor za italijanski jezik na univerzi v Amsterdamu. Po njegovi res izvršni in praktični metodi se je mogoče začetniku v 6 tednih priučiti toliko italijanskemu jeziku, da se lahko precej svobodno izraža v govoru in pisavi. Učenci, ki obiskujejo ta tečaj, ne

morejo prehaliti izvrstne metode tega spretnega učitelja italijanščine. Čital sem pesmi, ki so jih nekateri izmed teh učencev napravili ob koncu tečaja — torej po šestih tednih učenja — profesorju Guarnieriju na čast, seveda v italijanskem jeziku.

Drugi tečaj, ki pa traja po 3 mesece, služi jezikovni spopolnitvi. Poučujejo se naslednji predmeti: slovnica in stilistične vaje, pregled italijanskega slovstva, lektira, konverzacija, zemljepisni in zgodovinski pregled Italije.

V višjem tečaju pa se podrobno obravnavajo vsa literarna vprašanja (10 ur na teden), vršijo se stilistične in prevajalne vaje, predavanja iz historične slovnice in zgodovine italijanske umetnosti s projekcijami.

V dopolnilo omenjenim trem jezikovnim tečajem pa služijo še posebni tečaji za branje in tolmačenje modernih avtorjev, za praktično fonetiko, za slovnico metodologijo in trgovsko dopisovanje.

Vsak tečaj ima dnevno po štiri ure, dve dopoldne, dve popoldne, le ob sobotah je samo eno predavanje od 8—9, da je potem dovolj časa za izlete. Razen tega pa se vrše vse šolske leše predavanja (Corsi di Alta Cultura) o najraznovrstnejših temah iz italijanske preteklosti in sedanjosti.

Vsa ta predavanja so na višku, vsi učitelji so skrbno izbrani in se odlikujejo ne samo po svojem

Ljubljana je dobila interno kliniko

Ljubljana, 19. avgusta.

Zelja slovenskega naroda, da dobi čimprej popolno vseučilišče, se polagoma izpolnjuje. Za popolno vseučilišče pa je treba seveda popolne medicinske fakultete s klinikami. Nad 20 let smo imeli v Ljubljani nepopolno medicinsko fakulteto, sedaj pa se tudi ta fakulteta gradi in prvi korak k popolni izgraditvi je klinika za notranje bolezni. To smo sedaj v Ljubljani dobili.

Skromna in tiha je bila otvoritev interne klinike, le nekaj znanstvenikov-zdravnikov in odličnih predstavnikov je bilo navzočih pri večerajšnji otvoritvi. In vendar to dejanje zasluži, da ga čim bolj poudarimo v javnosti.

Predstojnik interne klinike vseuč. prof. dr. Karlo Lušček je imel ob tej priliki na zbrane primeren govor, v katerem je naglasil dolgoletno borbo slovenskega naroda za popolno slovensko univerzo in za medicinsko fakulteto. Ta borba je v zadnjem razdobju trajala nad dve desetletji. Pred dvema letoma pa se je pričela uresničevati. Matice vsega medicinskega študija pa je interna

strokovnem znanju, ampak zlasti tudi po svoji rektorici spretnosti.

Zasluga za to srečno izbiro gre v prvi vrsti neutrudljivemu in skrajno ljubeznivemu rektorju g. A. Lupatelliju, ki je pred kratkim obiskal tudi našo Slovenijo in je navdušeno pripovedoval o njenih lepotah.

Perugia je zelo pripravno mesto za take tečaje. Odmaknjeno je od glavnega hrušča svetovnih dogajanj, leži na važnih zgodovinskih tleh, sredi sanjave in bogate pokrajine, kar vse vabi človeka na razmišljanje in daje pobudo za študiranje.

Zivljenje v Perugii je razmeroma poceni. S 25—30 lirami se da ob zadostni in dobri hrani izhajati. Kdor ima srečo, da dobi prostora v Dijaškem domu (Casa dello Studente), pa plača za vso oskrbo razen zajtrka 20 lir.

Bil sem že na mnogih počitniških tečajih v Švici, v Franciji, v Angliji, a priznati moram, da tako vzorno in smotro urejenih tečajev doslej še nisem videl. Če človek hoče imeti od njih čim več koristi, je pač tudi potrebno, da se jih udeležuje od začetka do kraja, bodisi 6 tednov v prvem ali pa tri mesece v drugem in tretjem. Nešteta priznalna pisma, ki jih hrani rektorat in ki so objavljena v »Bollettino della R. Università Italiana per Stranieri«, pričajo o izrednem uspehu, ki ga dosežajo dijaki v teh tečajih.

Dotok dijakov je do sedanje vojske stalno naraščal. L. 1926. jih je bilo 205, l. 1937. okrog tisoč, l. 1938. pa je število udeležencev doseglo 1182. Zastopanih je bilo 42 narodnosti. Sedanje vojne razmere so ta priliv nekoliko zavrlje. Prvo mesto zavzemajo seveda Nemci, ali boljše rečeno, Nemke. Na drugem mestu smo letos Slovenci; začasno nas je tukaj osem, pa jih baje pride še deset. V prihodnjih dneh pa prispe semkaj tudi močna skupina Albancev. Tudi dva Japonce sta med nami. Kdaj bo ta družba zopet tako pisana, kot je bila l. 1938?

Zagotovitev vsakdanjega mleka

Ljubljansko prebivalstvo, ki mleka ne dohva dostavljenega neposredno na dom, ga bo dobivalo v najbližjih mlekarnah.

Zaradi pravilne razdelitve mleka na posamezne mlekarnice, vabi mestni preskrbovalni urad vse potrošnike, ki ne dobivajo mleka neposredno na dom, naj od četrtka do prihodnjega točka, torej od 21. do 26. avgusta zvečer naznanijo najbližji mlekarni ime in priimek družinskega glavarja in družinskih članov, stanovanje ter vsakdanjo potrebo mleka. Samo tistim, ki se bodo prijavili do določenega roka, bo dobava mleka zagotovljena.

Za prijavo potrebne tiskovine je založil Prehranjevalni zavod Visokega Komisarata za Ljubljansko pokrajino ter jih mlekarnice dobe v mestnem preskrbovalnem uradu v Mestnem domu, II. nadstropje, soba 3, v sredo, 20. avgusta od 7.30 do 14.

Mlekarnice morajo pravilno izpolnjene prijave predložiti mestnemu preskrbovalnemu uradu v treh izvodih najkasneje do prihodnjega petka, 29. avgusta popoldne.

Javni zavodi (bolnišnice, sanatoriji, javne kuhinje), gostinski obrati (kavarne, restavracije, gostilne, slaščičarne itd.) in drugi večji odjemalci naj naznanijo potrebno količino mleka pri Centralni mlekarni v Maistrovi ulici št. 10.

medicina, ki sedaj dobiva v interno kliniko svoj prvi dom. Na interni kliniki stopi mladi študent medicine prvič v stik z bolnikom, prvič se razgovarja z njim, ga preiskuje, spoznava njegove bolečine in njegove želje ter se tako uvaja v praktično zdravilstvo. Tu si pridobiva čut in razumevanje za pomoč bolniku.

Gospod profesor je v svojem nadaljnjem govoru naglašal zasluge raznih odličnikov za zgraditev interne klinike. Predvsem je omenjal rektorja ljubljanske univerze dr. Slavka in prodekana medicinske fakultete dr. Kanačeva in bivšega bana Slovenije dr. Marka Natlačena, naglašal je, da sicer pravi pregovor, da med vojno muze znanosti in umetnosti počivajo, vendar to se v tem primeru ni zgodilo. Ekse. Visoki Komisar Ljubljanske pokrajine g. Emilio Grazioli in njegov prosvetni sodelavec comm. Raimondi sta takoj dala v imenu italijanske vlade izjavo, da Italija, ne samo, da ne bo okrnjevala slovenske kulture, temveč jo celo pospeševala in pomagala izgraditi. Dalje je govornik izrekel zahvalo ravnatelju splošne bolnišnice g. dr. Frlanu in njegovemu pomočniku g. Pillerju, ki sta vložila mnogo truda pri urejanju interne klinike. Poudaril je, da krase posamezne bolniške sobe in laboratorije imena slavnih domačih in tujih internistov. Ena teh sob je označena tudi z imenom seniorja slovenskih internistov primarija v p. dr. Ivana Jenka, ki je svoje življenjsko delo posvetil razvoju naše interne medicine in ki si je za njen razvoj pridobil največ zaslug.

Včeraj in danes so si drugi obiskovalci interne klinike ogledali poslopje ter njegove naprave. Poslopje je precej dolgo in enonadstropno, zgrajeno pa je tik za kirurškim pavilonom. Sleherni korak prepriča obiskovalca, da so graditelji vložili mnogo truda in skrbj za to, da je klinika res moderno, skorajda razkošno in vsem sodobnim zahtevam ustrežajoče zgrajena. Seveda so vsa tla bolniških sob opremljena s parketi, bolniške postelje so do malenkosti čiste in sušne, v vsaki sobi je sedaj in bo v bodoče sveže cvetje, sploh je vse označeno na kliniki tako, da pomirjujoče vpliva na bolnika. Zdravniki imajo primeren prostor za dnevno bivanje in za jedilnico, prav tako tudi bolniki, dijaki medicine pa poseben oddelek za študij in za oblačilnico. Posamezne bolniške sobe in laboratoriji imajo imena po slavnih učenjaki interne medicine kakor po Naegeliu, Oslerju, biblioteka po Pavlovu, kemični laboratorij po Hrvatu in Nobelovem nagradjenu Ružički, po slavnih internistih Weckelbachu, po odkritelju insulina Bantingu Bertu po Forlaniniju, po znamenitem italijanskem internistu Baccelliju, po dr. Jenku, po znamenitem Slovencu Pleničiču, ki je živel v 18. stoletju, bil predhodnik Kocha, odkritelja tuberkuloznih bacilov in ki je bil profesor v Bologni ter na Dunaju.

Interna klinika ima tudi ambulanto, ki dela vsak dan — razen ob nedeljah in praznikih — od 10 do 12.

Interna klinika v Ljubljani je tako velika pridobitev, da se je sedanjí rod našega naroda le nekoliko zaveda. Zgrajena pa je za bodoče robove, ki jo bodo cenili še bolje, zlasti, ker bodo kmalu vidni plodovi njenega uspešnega dela. Cel štab medicinskih znanstvenikov in mladih zdravnikov še dela pod uspešnim vodstvom našega strokovnjaka dr. Lukšiča in v blagor vsega naroda, zlasti pa bolnikov ter slovenske medicinske znanosti.

Generalni podpoveljnik GIL-a v Ljubljani

V Ljubljano je prispel na svoji poti iz Zagreba, kamor je šel kot glavni misije GIL-a, dr. Sellani, generalni vicekomandant GIL-a. Voditelja, ki je bil na čelu popolne misije, so pričakovali na kolodvoru Ekse Visoki Komisar, vicekomandant centrov za pomoč, vicekomandant mladinskih organizacij in krajevna oblastva. Dr. Sellani se je podal takoj v vladno palačo, kjer je bil sestanek, na katerem so razpravljali o vprašanih strankine organizacije. Po sestanku je voditelj obiskal hišo Fascia, kjer mu je bilo prikazano dosedanje delo in Dopolavoro za vojaške sile.

Šolske vesti

— Razpored izpitov na državni klasični gimnaziji v Ljubljani. Vsi izpiti bodo v II. nadstropju I. moške gimnazije v Vegovi ulici, in sicer: a) popravni izpiti v dneh 29. in 30. VIII. po podrobnem razporedu, ki visi v mali veži klasične gimnazije; b) sprejemni izpit bo dne 29. VIII. ob 10 v učilnici VII. a razreda; c) privatni izpiti bodo 25. in 26. avgusta vselej od 8 dalje v risalnici; d) privatni in popravni vsi. teč. izpit bo dne 27. do 30. avgusta v risalnici. O razprednih izpiti onih učencev, ki so se vpisali po sklepu šolskega pouka, bodo roki pravčasno naznanjeni v dnevnikih. — Ravnateljstvo.

— III. moška realna gimnazija v Ljubljani. Vse vrste popravni izpiti bodo od 25. avgusta dalje po razporedu, ki visi v šolski veži. Vpisovanje bo v rednem roku, in sicer: 2. septembra od 8 do 11 vpis lanskih rednih učencev od 2. do 8. razreda po razporedu, ki visi v šolski veži; 3. septembra vpis v prvi razred: dopoldne od 8 dalje za črke A—L, popoldne ob 15 za črke M—Z; 4. septembra dopoldne ob 8 vpis učencev s tujih zavodov; 5. septembra dopoldne naknadni vpis zamudnikov. Zadnji trije vpisi bodo vsi v ravnateljevi pisarni. Začetna služba boža bo dne 22. septembra, po službi božji se zberejo vsi učenci v gimnaziji, naslednji dan se začne redni pouk. Prošnjo za popravni izpit je treba nasloviti na ravnateljstvo in jo obenem z letnim izprijevalom prinesiti razredniku k izpitu. Kolkovana mora biti v L 3.80 in še po L 3.80 za vsak predmet. Za vpis pa mora vsak učenec prinesiti zadnje šolsko izprijevalo in davčno potrdilo. Šolnina se plača po dosedanjih predpisih. Prvošolci morajo prinesiti k vpisu rojstni list, zadnje izprijevalo s potrdilom o uspešno opravljenem sprejemnem izpitu in tudi potrdilo davčnega oblastva. Tudi učenci s tujih zavodov morajo poleg zadnjega izprijevala prinesiti rojstni list. V prvi razred se bodo vpisovali samo učenci, ki so rojeni v letih 1928., 1929., 1930. in 1931. — V peti razred se morejo vpisati le učenci, ki niso starejši od 17 let, v sedmi ne starejši od 19 let. O izjemah odloča Visoki komisarati, IV. oddelek, ako nima učenec več kot dve leti nad predpisano starostjo. Kdor od prizadetih te prošnje še ni vložil, naj jo nemudoma prinese na ravnateljstvo! Seznam šolskih knjig bo nabit v šolski veži. Sprejemni izpiti za vpis v prvi razred bodo 30. avgusta ob 8. uri. Prošnje, kolkovane z 10 din in s prilogami: rojstni list in zadnje izprijevalo je treba vložiti v ravnateljevi pisarni 29. avgusta dopoldne. Ravnateljstvo.

— Na II. ženski realni gimnaziji v Ljubljani (Resljeva cesta 10, v poslopju Učiteljske šole) se bodo vršili naknadni sprejemni izpiti za I. razred dne 28. avgusta ob 8 zjutraj. Prijavit se smejo do 26. avgusta one učence, ki v juniju niso delale izpita. — Popravni izpiti za I.—IV. razred bodo od 25. do 27. avgusta, vsakokrat ob 8 zjutraj. Razpored bo objavljen na razglasni deski. Privatistke delajo popravni izpiti 28. avgusta. — Vpisovanje učenk za novo šolsko leto se bo vršilo od 1. do 5. septembra po sledečem redu: 1. septembra: vpisovanje učenk v I. razred (od A—M) dopoldne od 8 do 11, popoldne od 15 do 18 (N—Z). — 2. septembra od 8 do 11 vpisovanje učenk za II., III. in IV. razred. — 8. septembra od 8 do 11 vpisovanje učenk za V., VI. in VII. razred. — 4. septembra vpisovanje učenk iz drugih zavodov. Pogoji in natančni razpored so objavljeni na oglasni deski v veži šolskega poslopja.

— Na realni gimnaziji v Kočevju bodo ponavljalni izpiti dne 28., 29. in 30. avgusta. Podroben razpored je nabit na uradni deski. Sprejemni izpiti za I. gimnazijski razred bo v četrtek, dne 28. avgusta. Vpisovanje za šolsko leto 1941-42 se bo vršilo po sledečem redu: Dne 1. septembra se bodo vpisovali učenci za I. razred. Dne 2. septembra za ostale nižje razrede. Dne 3. septembra učenci V. in VI. razreda, dne 4. septembra učenci VII. in VIII. razreda. Dijaki, ki nameravajo z drugih zavodov prestopiti na tukajšnji zavod, se bodo vpisovali dne 5. septembra. Dne 22. septembra ob 9 bo otvoritvena služba boža, nakar naj dijaštvo odide v šolo.

Razprava o letalski vojni leta 1670.

Približno 1670 leta je izšla znana knjiga jezuita Lana, ki na enem mestu omenja tudi letalske aparate ter napoveduje tudi možnost letalske vojne. Takole pravi jezuit Lana: »Nobenh težav ne vidim, ki bi mi moge nastati, razen ene edine, ki se mi pa zdi večja kot vse druge: Bog namreč nikdar ne bo dopustil, da bi ljudje napravili takšen stroj, ki bi motil vse družabni in politični red človeštva. Ali ne uvidi vsak, da bi pred napadom ne bilo varno prav nobeno mesto, ker bi se dotična naprava vsak trenutek lahko dvignila v zrak in pojavila nad mestom, iz nje bi se pa spuščalo moštvo. Isto bi se lahko zgodilo tudi po dvoriščih gradov, privatnih hiš, kakor tudi pri ladjah, ki plujejo na odprtem morju. Če bi se takšna naprava mogla iz višine spustiti nad ladjo samo tako nizko, da bi dosegla z železnimi napravami jadrane naprave, bi jo lahko uničila, ne da bi se bilo še posebej treba na njeno palubo spuščati moštvo. Posadko ladje, kakor tudi samo ladjo bi lahko uničila z bombami in krogami, s katerimi bi lahko ladjo tudi zažgala. In ne samo ladje, temveč tudi hiše, gradove in mesta brez najmanjše nevarnosti za tistega, ki bi iz brezmejne višine metal na zemljo takšne stvari.«

Professor Lohmeier iz Rintelena je nekaj let za tem nagovoril enega svojih učencev, da je o tem vprašanju napravil doktorsko razpravo. Profesor je zanj napisal tale predgovor: »Če je Bog dopustil izum sabelji, pušk, topov in smodnika, s katerimi se je tekem nekaj stoletij prelivalo toliko krvi in ga ni preprečil, čemu bo potem preprečil to umetnost? Država bo, če bo že enkrat do tega prišlo, našla primerna sredstva in bomo prav tako, kakor smo proti puškam in topovom postavili nasproti puške in topove, tudi proti letalom poslali nasproti letala, da se bodo spoprijela v zraku.«

Življenje v Prekmurju

V Prekmurju je 3. avgusta prenehala vojaška uprava in prešla v roke civilne oblasti. Dejstvo je, da je bila vojaška uprava zaradi taktičnega nastopa zelo priljubljena. V Soboti je bilo do zdaj stalno okrog 300 vojakov, med katerimi je bilo tudi večje število Slovkov in Rusinov, ki so se z domačim slovenskim prebivalstvom prav lahko pomenili. Vsi vojaki so hodili vsako nedeljo k sveti maši. V začetku zasedbe je vsako nedeljo prišla vojaška godba iz Sombotelja in spremlila vojake v cerkev, potem pa je imela na glavnem trgu koncert: Po Prekmurju so tudi obiskovali vasi avtomobili z velikanskimi zvočniki in predvajali gramofonske plošče ter tako popularizirali ogrsko pesem.

Kmetijska šola v Rakičanu je dobila novega ravnatelja v osebi g. Šiftarja, ki je bil do zdaj profesor na kmetijski šoli v Mariboru. Za ravnatelja bolnišnice in primarija za notranje bolezni je bil od ministrstva notranjih zadev imenovan dr. Tarczy Mikloš, do zdaj zdravnik na debrecinski kliniki, za primarija na kirurškem oddelku pa dr. Kihar, ki je bil do zdaj v Ptujju. Vojaška oblast je poverila notarske poslečasnemu notarju dr. Miklošu Pinterju. Odvetniški pisarni dr. Ludvika Vadrnala in Cirila Kocmurja je prevzel ogrski odvetnik dr. Zoltan Szakonyi, ki govori tudi hrvatski jezik.

Imenovan je bil novi občinski odbor, v katerem je ostal župan dosedanjí župan Ferdinand Hartner, odborniki pa so dr. Pinter Mikloš, Sukič Štefan, Černjavič Aleksander, Rajner Franc, Lipič Jožef, dr. Böles Julij, dr. Vučak Stefan, Kalamar Elemer, Šiftar Ludvik, Bac Ludvik, Benko Josip, Bajlec Franc (ki se še ni vrnil iz ujetništva), Kuhar Franc, Rituper Alojz, Deutch Gustav, Horvat Janez, Flisar Anton, Kučan Ivan, Peterka Pavel, Györfek Matija, Šiplič Stefan, Denko Jakob in Kuplen Stefan. Občinski odbor je zaprisegel vojaški poveljnik polkovnik Radvanyi Jožef.

Ustanovljeno je bilo madžarsko prosvetno društvo »Vendvidéki Magyar Köznevelődési Egyesület«, ki ima namen hitro seznaniti ljudi z ogrskim jezikom. V ta namen je organiziralo v Soboti 9 tečajev. V nedeljo, 3. avgusta je bila velika gasilska slavnost, na kateri je prešla soboška

gasilska župa v upravo centrale v Sombotelju, v terek pa bodo zaprisegli učitelji. V Soboti je prišlo z Ogrskega okrog 300 novih učiteljev. Pri vpisovanju, ki je bilo v juniju, se je 80% ljudi izreklo za čisto madžarske osnovne šole, zato ne potrebujejo v Prekmurju slovenskih učiteljev oziroma bodo za one, ki so se izrazili za prekmurske šole, zadostovali domači učitelji. Oni slovenski učitelji, ki se še niso izselili iz Prekmurja — okrog 40 po številu — pa so bili imenovani na šole v Medmurju. Dobili so namreč poziv, da v treh dneh odobrijo prošnje in že po nekaj dneh so dobili dekret, da morajo biti 4. avgusta vsi na svojih novih službenih mestih. Šola se prične šele v začetku septembra. Osnovne šole v soboškem okraju imajo tudi napis v prekmurščini: »Državsna osnovna šola«, medtem ko je v lendavskem v veljavi samo madžarski napis, prav tako pa tudi na soboški osnovni šoli.

Usoda učnega jezika na soboški gimnaziji je še vedno nejasna. Vpisalo se je nad 500 dijakov, med katerimi pa jih niti 20% ne zna dobro madžarski. Zdj je gotovo, da se soboška mešana gimnazija pretvori v moško. Zaenkrat bodo pustili še dekleta od 5. do 8. razreda, da končajo gimnazijo, dekleta, ki so dozdaj obiskovala nižje razrede gimnazije, pa se bodo morala vpisati na deklško mešansko šolo. Pač pa bodo vsolani v Soboti dijaki iz Medmurja, kar bo še povečalo težave glede učnega jezika.

Na Petanjcih so tamonjši dvolastniki posestev zgradili nov brod, tako da je prehod z vozili mogoč. Ruševine sredi vode so odstranili, da v nalivni ni nevarnosti za poplavo. O dograditvi mosta ni nič znanega. Tudi veržeski železniški most že demontirajo in je polovico dela že končanega.

Od julija dalje je tudi na Madžarskem v veljavni vožnja po desni strani ceste, medtem ko je bila dozdaj po levi. Zatemnitev je za Soboto določena od 23. ure naprej, policijska ura pa po polnoči.

Nova cena za odkup pšenice je določena na 30 pengov (300 din) za 100 kg, rži pa na 28 pengov. Zaloge se morajo do 31. oktobra ponuditi na odajo, ker pozneje dobi 10% manj za žito.

Drobne novice

Koledar

Sreda, 20. avgusta: Bernard, opat in cerkveni učenci; Samuel, prerok, Lucij, m.; Filibert, opat. Četrtek, 21. avgusta: Ivana Santalska, vdova; Bernard Ptolomej, opat in ustanovitelj reda.

Novi grobovi

† V Hotedršici je kot žrtev materinstva umrla gospa Ivana Plečnik roj. Mihevc, posestnica. Zapuščba užaloščenega moža, sina in štiri hčerke. Naj ji svetli večna luč!

† V ljubljanski bolnišnici je umrl gospod Jože Češut, stavbenik iz Trbovelj. Truplo bodo prepeljali v Zagorje, kjer bo pokopano. Blag mu spomin! Zaljučnim naše iskreno sožalje!

— Vse ujetnike, ki so se in se bodo v prihodnjih dneh vrnili iz nemškega ujetništva domov v Ljubljansko pokrajino, nujno prosimo, da se osebno ali pismeno zglašijo v naši pisarni na Miklošičevi cesti 22b in nam javijo svoj povratek. S tem nam bodo olajšali vodenje naših seznamov in pripomogli k boljsemu delovanju. — Rdeči križ.

— Poirčila o velikosti neposrednega davka zaradi odmere šolnine. Državni uslužbenci in upokojenci, ki bodo potrebovali ob vpisu otrok v šolo zaradi odmere šolnine potrdila o velikosti neposrednega davka, naj zanje takoj vložijo prošnjo. — Državni uslužbenci in upokojenci, ki plačujejo poleg uslužbenškega davka na svoje prejemke tudi davek po kateri drugi obliki, za katerega so obremenjeni pri eni ali pa pri več davčnih upravah, naj naslove svoje prošnje na pristojno davčno upravo, predložijo pa naj jo po uradni poti oziroma neposredno oblastvu, ki jim likvidira prejemke. Ti uradi bodo prošnjo s podatki o višini uslužbenškega davka na prejemke poslali pristojni davčni upravi. Prošnjam, kolkovanim s kolkom za L. 3.80 je treba priložiti za potrdilo kolek za L. 7.60, za vsak zaproseni prepis potrdila o vsi kolek za L. 3.80. — Kjer kolkov ni več na razpolago, naj stranke plačajo takso pristojni davčni upravi ali upravnemu oblastvu, ki bo na prošnji potrdilo, da je taksa za vlogo in potrdila plačana.

— Prijava presnega in kuhanega masla. Po odredbi Prehranjevalnega zavoda Visokega Komisarata za Ljubljansko pokrajino stopi racioniranje presnega in kuhanega masla v veljavo v četrtek 21. avgusta. Zato se počenši s tem dnem ta dva proizvoda smeta konzumentom prodajati samo za odrezke živilskih nakaznic za maščobe. Ker je po tej odredbi predpisana tudi prijava presnega in kuhanega masla, vabi mestni preskrbovalni urad vse izdelovalnice masla ter trgovce na debelo in na drobno, da morajo najkasneje do petka 22. avgusta naznaniti vse zaloge presnega in kuhanega masla po stanju z dne 20. avgusta. Prijave naj oddajo v II. nadstropju Mestnega doma, soba št. 3 med uradnimi urami od 7.30 do 14.

— Sanitetna kolona. Na svojem potu po Notranjskem je obiskala sanitetna kolona 14. t. m. tudi vas Uneč pri Rakeku, kamor je prišla iz Grahovega. Dva velika avtomobila imata vse moderne priprave za zdravniško preiskovanje bolnikov. K pregledu je bila poklicana šolska mladina, ki je bila vsa natančno pregledana. Ugodno priliko so porabili tudi vaščani, ki so se dali zdravniško preiskati v velikem številu. Zdravniki so vse odmerjeni čas neumorno delali in izvršili 563 pregledov vseh vrst. Dajali so potrebne nasvete in recepte, pa tudi takoj pomagali s sredstvi, v kolikor so jih imeli na razpolago brezplačno. Zato se zahvaljujemo za skrb za ljudsko zdravje Kr. vladi, gen. direktorju za ljudsko zdravje E. Petragranju, direktorju san. avtokolone za ljubljansko pokrajino cav. dr. Duceju in vsem sodelujočim gg. zdravnicam in zdravnikom pod vodstvom primarija dr. Flaaja za njihovo ljubeznivost in človekoljubno delo.

— Sola Glasbene Matice ljubljanske bo otvorila z novim šolskim letom svoje šestdeseto šolsko leto. Vpisovanje se bo vršilo od 1. do 4. septembra in sicer dnevno od 9 do 12 in od 15 do 17 v pisarni Glasbene Matice, Vegova ul. 7. Poleg solopetja, klavirja in violine se poučujejo vsi teoretični predmeti in orkestralni instrumenti. Razdelitev gojencev in določitev urnika bo 5. septembra in takoj naslednji dan se začne redni pouk. Vse podrobnosti v veži zavoda.

— Slovenski delavci iz Bosne so se vrnili v domovino. Te dni je prišla v domovino večja skupina slovenskih delavskih družin, ki so bile poslane iz Bosne v Ljubljansko pokrajino. Pripeljale so se čez Karlovec. V Novem mestu jim je bil prirejen ob prihodu v večernih urah prirsčen sprejem. Meščani so jih pričakovali na postaji in so poskrbeli, da so dobili v domovino se vračajoči delavci s svojimi družinami prigrizek. Skupina delavskih družin je nato nadaljevala pot proti Ljubljani, kamor je prispela v prvih jutranjih urah.

— Lepo vreme ugodno za kopanje in za košnjo otave. Košnja je že v polnem razmahu po barjanskih travnikih. Dnevna toplota se giblje med +15° do +28° C. Jutra so nekoliko hladna in meglena. Podnevi pritiska vročina, primerna za hitro sušenje otave in ugodna za kopanje. In kopalna sezona je v teh pasjih dnevih v polnem razmahu. Pravcati vrveži vlada posebno ob desnem bregu Save v dolžini od črnuškega mostu tja do Tomačevega in naprej. Pa tudi ob bregu nad črnuškim mostom je vse živo. Kopalci iz vzhodnega dela meeta in periferije na tej strani hodijo navadno proti Tomačevemu, kjer lahko srečujemo po cestah kolone kolesarjev in kolesaric. Kopalci iz šiške in severnega dela mesta pa navadno zasedajo prostore pri črnuškem mostu nizdol in navzgor. Stanovalec po drugih predelih mesta pa hodijo na Ljubljano, v Mali graben in drugam. Priljubljena je posebno Gradašica pri Bokalah, kjer je pri električni centrali najprimernejši prostor za kopanje tako v glavni strugi nad jezom, ko je tam voda zelo globoka, kakor tudi v kanalu, ki vodi do centrale. V avgustu je meteorološki zavod dolezel zaznamoval 8 deževnih dni s 81,4 mm dežja. Vremenska bilanca za paje dneve od 23. julija do 24. avgusta bo letos nekoliko ugodnejša ko lanska, ko je padlo mnogo več dežja kakor letos. To leto smo še nekako srečno prebili brez toče, ki je druga leta napravljala velike škodo na fižolu, paradiznikih in tudi na drugih poljskih pridelkih.

Določbe za prometne znake motornih vozil

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, smatrajoč, da je za varnost prometa potrebno, zenačiti predpise o prometnih znakih motornih vozil v Ljubljanski pokrajini s predpisi, ki veljajo v drugih pokrajinah Kraljevine,

odreja:

Člen 1. Vsa motorna vozila (avtomobili, tovorni avtomobili, avtobusi in trokolesni tovorni avtomobili) morajo imeti napravo za dajanje znakov o menjavi smeri, sestavljeno iz dveh osvetljenih smernikov podožne oblike na obeh straneh vozila, ki jo upravlja voznik s posebnim vzvodom.

Vsak smerni kazalec mora biti tako gibljiv, da ob dajanju znamenja ne sme več videti, 10 cm iz vozila; biti mora oranžne barve in se mora podnevi in ponoči dobro videti tako odespredaj kakor odzad.

Ko se neha dajati znamenje, se kazalec tudi delno ne sme več videti.

Pri kazalcih, ki bi bili tako nameščeni, da voznik ne more nadzorovati njihovega delovanja, mu mora biti mogoče nadzorovati njih delovanje s pomočjo pomežikovalca, ki je nameščen na armaturni plošči vozila.

Člen 2. Znak za zmanjšanje hitrosti ali ustavitve se mora dajati pri motornih vozilih iz člena 1. z napravo, ki je nameščena na zadnji strani motornega vozila ali priklonnega voza in se lahko spoji z rdečo lučko spoznavne tablice.

Posluževanje te naprave mora biti spojeno z nožnim vzvodom zavore, tako da se vselej, kadar voznik le-to uporabi pokaže tudi oranžni svetlobni znak.

Člen 3. Vsi tovorni avtomobili in avtobusi morajo imeti refleksno zrcalo, ki naj vozniku omogoča, da v eliki opazi za njim prihajajoča vozila.

To zrcalo pravokotne oblike (veliko najmanj 12x20 cm) ali okroglo (s premerom najmanj 13 cm) mora biti tako nameščeno, da ga voznik z lahkoto uporablja in pri tem ne spremeni svoje navadne drže kot voznik.

Člen 4. Pri motornih vozilih, ki so že v rabi in ki bi bila opremljena s tako učinkovitimi napravami, da dajejo vse znake, določene s temi predpisi, pa čeprav niso popolnoma skladne s predpisi samimi, teh naprav ni treba predelati.

Člen 5. Kdor koli bi vozil z motornim vozilom, ki nima naprav za dajanje znakov, za menjavo smeri, za zmanjševanje hitrosti in ustavitve ali refleksnega zrcala, ali bi, čeprav ima smerno napravo, le-té ne uporabljal predpisno, se kaznuje v denarju od L. 25.— do L. 100.—

Najnižje denarno kazen lahko plača kršitelj takoj.

Člen 6. Ta naredba stopi v veljavo dne 1. septembra 1941-XIX.

Ljubljana, dne 8. avgusta 1941-XIX

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino: EMILIO GRAZIOLI

Ljubljana

1 Kupovanje večjih množin na živilskem trgu zelo težko gledajo naše gospodinjice, zato je pa mestni tržni urad tudi vedno prepovedoval nakupovanje na debelo za preprodajo. Tudi najskromnejša ljubljanska gospodinja že ve, kako mestni tržni urad po vsem mestu, posebno pa na kolo-dvorih, na mitnicah in na živilskem trgu z vsemi sredstvi preganja prekupevanje, zato naj pa gospodinjice tudi upoštevajo, da imamo v Ljubljani prav mnogo velikih gospodinjstev, ki morajo živila nakupovati kar na debelo. Pomislimo samo na naše javne kuhinje, bolnišnice in sploh socialne zavode, prav tako pa tudi na različne samostane in internate ter druge zavode, predvsem pa seveda tudi na naše restavracije in gostilne, kamor hodi na hrano vsak dan prav mnogo tujcev in vsak dan več domačinov. Gospodinjice morajo priznati, da je hrana v javnih kuhinjah in gostilnah znatno cenejša kakor iz lastne kuhinje, če se kuha samo za dvoje ali troje oseb. Posebno prodajanje velikih množin žurčkov bi gospodinjice rade preprečile, vendar bi bilo pa v ta namen treba racionirati tudi gobe. Končno pa moramo privoščiti gobe tudi bolnišnicam in javnim kuhinjam ter našim sodeščanom in drugim gostom, ki morajo hoditi na hrano v gostilne in javne kuhinje. Z vsjo strogostjo bo pa mestni tržni urad tudi še nadalje nadzoroval, da se na živilskem trgu ne bi zakladali trgovci z gobami in sploh prekupevalci.

1 Oves po 2 L. je mestni preskrbovalni urad začel prodajati na svoji stojnici na Vodnikovem trgu, da bodo Ljubljancem, ki jim je mestni gospodarski urad priskrbel piščeta, prav tako pa tudi drugi perutninarji in sploh rejci malih živali, lahko brez večjih skrbi in iskanja primerne piče in krme zredili čim več živali. Da pa vsakdo dobi vsaj nekaj priboljška za svojo perutnino in male živali, lahko kupi vsak rejec samo po 4 kg ovsna naenkrat. Če prvi dan, v torek, so se gospodinjice tako razveselile ovsu, da so ga pokupile čez 2000 kilogramov. Ker je v sredo tržni dan in se bodo gospodinjice zalagale predvsem s krompirjem, na mestni tržnici ne bo prostora za prodajo ovsu, zato bo pa naprodaj spet v četrtek.

1 Iz loja dobro mast si pripravimo, če loj razrežemo na precej velike kocke in ga poljemo z mlekom. Ko loj tako nekaj ur stoji, ga osolimo, pridenemo še nekaj lovorjevih listov in začnemno cvrti. Ko se ocvirki lepo zarumene, pridenemo košček suhega kruha, najbolje skorjo, napol preževano čebulo in eno jabolko. Loj pražimo toliko časa, da postanejo ocvirki zelo temni. Važno je pa, da se loj počasi strjuje, ker tako postane kašnat in je primeren za splošno rabo. Ocvirki so posebno dobri za tako imenovane koroške cmoke, a kruh, ki smo ga prej dali v loj pri praženju, je tudi uporaben za cmoke, čebula pa prav dobra za juho.

1 O žilanski cesti smo zadnjič brali željo, naj bi postala gladka tudi od mesta do šole na Barju, kot je že dalje proti Igu. Mestno cestno nadzorstvo nam pa sedaj poroča, da bo to željo prav kmalu izpolnilo, saj je imelo že prej namen, da cesto popravi, kakor bo primerno vreme za taka

dela. To se bo pa zgodilo ob vlažnem jesenskem vremenu, ko se gradivo lažje uvaja. Da pa vozniki in kolesarji ne bodo dvomili v ta dobri namen, naj se sami prepričajo, saj so ob žilanski cesti že navožen kupi gramozu prav na gosto. Ukrenjeno je pa tudi že vse potrebno, da bodo kotanje takoj zasute z drobnim gramozom, a jeseni bo mestno cestno nadzorstvo uredilo vso površino ceste, jo posulo in uvajalo.

1 Pri ribarnicah gre delo hitro izpod rok. Na nabrežju Ljubljane, kjer bodo zgradili nove ribarnice v podaljškemu mesarskih tržnic, je sedaj že mogoče videti, da so začela gradbena dela temeljito v teku. Za sedaj težaki še odkopavajo zemljo in gruše za temelje novih stavb. Podrli so tudi že močno betonsko ograjo, ki je zaključevala betonsko obzidje ob cesti. Priprave za gradbena dela bodo v kratkem končane, naker bodo pohitili z betoniranjem tako, da bodo ribarnice dograjene nekako v istem času kot mesarske tržnice.

1 Kazenske razprave proti navijalcem. V prvi polovici tega meseca je ljubljansko okrajno sodišče zaznamovalo še 21 raznih tekočih zadev glede pobijanja draginje in navijanja cen. Od teh je bilo 8, ki zadevajo prestopke po čl. 8 uredb o pobijanju draginje, 13 pa razne prestopke po čl. 2 omenjene uredbe. V 6 kazenskih zadevah vodi sodišče še poizvedbe, v 6 je bila izrečena oprostilna sodba, v 3 zadevah so bili obtoženci obsojeni na večje ali manjše zaporne in denarne kazni, v ostalih zadevah pa je bil proti sodbi vložen priziv na okrajno sodišče od strani državnega tožilstva oziroma od obsojencev in se njih zadeve sedaj nahajajo pri okrajnem sodišču. Pred kazenskim sodnikom poindencem so razprave proti navijalcem cen vsak torek, četrtek in soboto. Vse sodbe so bile zadnji čas brez izjeme izrečene nepogojno. Mesarji, prodajalci mleka, razni trgovci s specijalnim in drugim blagom so bili navadno obsojeni na 7 dni zapore in do 500 lir denarne kazni. V torek 19. t. m. je bil neki mesar obsojen na 10 dni zapore, 500 lir denarne kazni ali v nadaljnih 22 dni zapore in v plačilo povprečnine po 114 lir. Prodal je 10. julija neki stranki 1 kg govelega mesa in pol kilograma telečjega mesa za 22,80 lir. Mesar je prijavil proti sodbi priziv.

Radio Ljubljana

Sreda, 20. avgusta, 7.30 poročila v slovenščini — 7.45 lahka glasba. Med odmorom ob 8 napoved časa — 8.15 poročila v italijanščini — 12.50 poročila v slovenščini — 12.45 operetna glasba — 13 napoved časa in poročila v italijanščini — 13.15 uradno vojno poročilo — 13.17 koncert ljubljanskega kvarteta in tria Jezek — 14 poročila v italijanščini — 14.15 orkestralna glasba pod vodstvom mojstra Petralia — 14.45 poročila v slovenščini — 17.15 koncert pianistinje Lorendane Franceschini — 17.40 koncert sopranistinje Jolande Di Maria Petris — 19 tečaj italijanščine, vodi prof. dr. Stanko Leben — 19.30 poročila v slovenščini — 19.45 simfonična glasba — 20 napoved časa in poročila v italijanščini — 20.20 komentarji k dnevnim dogodkom — 20.30 koncert sopranistinje Pavle Lovsetove in basista Friderika Lupša — 21.10 koncert violinista Jan. Šlajsa, pri klavirju Marrijan Lipovšek — 21.50 popevke in melodije — 22 koncert pod vodstvom mojstra Gerellija — 22.45 poročila v slovenščini.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62, in mr. Gartus, Moste — Zaloška cesta 47.

Poizvedovanja

Naša sta se dva ključka v Rečni ulici. Dobita se v upravi »Slovenca«.

Iz Ribnice

Poroka. V Novi štifti sta se poročila gđ. Burja Vida iz okolice Bleda in gosp. Andoljšek Alojzij iz Brež. Bog daj mnogo sreče!

Osmina za rajnik g. prof. dr. Fr. Trdanom bo v četrtek, 21. avgusta pri Sv. Križu pri Ribnici ob pol 9. dopoldne, Sv. mašo zadužnico bo opravil prof. dr. Ivan Samsa. Pokojnikovi tovariši, ki se niso mogli udeležiti pogreba in bi radi obiskali grob prof. dr. Trdana, obenem pa prisostvovali sv. maši, naj se peljejo do železniške postaje Zlebič—Sodražica, od koder je do Sv. Križa pol ure hoda.

Prezv. g. škof dr. Gregorij Rožman je daroval v nedeljo v naši župnijski cerkvi sv. mašo in imel krasen verski nagovor, s katerim je navdušil in vzpodbudil vse farane, ki so do zadnjega kotička napolnili cerkev in v lepem številu pristopali k obhajilni mizi.

Ribniški šport. Mladi ribniški športni klub je odigral zadnje dni dve nogometni tekmi; najprej se je pomeril s Kočevrji v Kočevju, kjer je zabil igro, na praznik pa je bila v Ribnici revanšna tekma, katero so Ribničani zabilili z 9 : 1.

Neznan kolesar je podri na mostu 87 letnega strojarja Burgerja iz Mlake, da je padel in dobil poškodbe po obrazu. Brezvestnež je starčka kar pustil na tleh in odpeljal.

Prihodnjo nedeljo bodo odigrali Ribničani nogometno tekmo s SK Crnomljem.

V Dolenji vasi so obhajali v soboto in nedeljo farnega patrona sv. Roka. Verskih slovesnosti se je udeležilo izredno mnogo ljudi.

Iz Goriške pokrajine

Stoletnica župne cerkve v Slovrencu v Brdih. Za praznik župnega zaščitnika sv. Lovrenca 10. avgusta, ko je že itak vsako leto velik cerkveni shod, smo letos obhajali še stoletnico nove župne cerkve. Izredni dogodek smo skušali proslaviti s posebno slovesnostjo. G. župnik Edko Ferjančič, ki je prav razumel veselje in ponos svojih faranov, je vse tako pripravil, da je bilo praznovanje res v čast župniji. Okrasil in ovenčal je cerkev kot pač le on zna, pripravil in izveščal je cerkveni zbor, da je mojstrsko pel in poskrbel je za priljubljene in priznanega slavnostnega pridigarja. Mgr. Karel Maget, naš priložnostni govornik živi kot upokojni višji mornariški kurat v Krminu. Do leta 1898 je kaplanoval v Biljani in je ostal od takrat vsem Bricev in ljubem spominu kot zadnji briški kaplan. Spremljal je namreč svojega dekana po raznih briških cerkvenih shodih in si kot goreč pridigar s svojo besedo priboril ljubizen vsoga starejšega briškega pokolenja. Še sedaj je cenjen in iskan spovednik vseh Bricev, ki romajo k Marijinemu svetišču »Rosa Mistica« v Krminu. V svoj prelepi slavnostni govor je vpletel mnogo spominov na prejšnje čase in zlasti razveselil starejše ljudi. Ker je k slovesnosti privrelo tudi več sosednih Furlanov, je spregovoril tudi njim nekaj spodbudnih besed. Svečanega cerkvenega sv. opravila se je udeležilo 11 duhovnikov iz Brd in sosesčine in ljudstva brez konca. Zato k darovanju (ofru) nismo šli okrog oltarja, ampak je iznajdljivi g. župnik priredil darovanje kar na trgu pred cerkvijo. Samo na ta način je bilo omogočeno, da smo vsi — vsak po svojih močeh — darovali za cerkev, begunec in misijone. Pri popoldnanski službi božji nam je govoril naš rojak g. Artur Zajetej, župnik v Vojsčici na Krasu. V za-

nosnih besedah nas je vzpodbujal k ljubezni do domače cerkve in do sv. katol. cerkve, ki je naša duhovna mati. Pozneje je v vsaj vsaj zaživel živahno, veselo razpoloženje in pozno v večerne ure je donela domača popevka.

Cene na izvoznem trgu v Krminu. V zadnjem tednu je bilo na izvoznem trgu v Krminu prodanih 11.481 kg breskev, po srednji ceni Lit 2.35 kg, 491 kg fižola po 1.95, 567 kg hrusk po 1.90, 162 kg češpelj po 1.65, 150 kg fig po 1.60, 818 kg kumaric po 0.80, 1078 kg krompirja po 1.05, 635 kg fižola v stročju po 1.30 kg in še manjše množine čebule, paradiznikov, buče in raznih drugih zelenjav. Vsi ti pridelki in povrtine so bili dovoženi iz krminske okolice in iz Zapadnih Brd.

Iz Gorenjske

Oskrbovališče za tuberkuloze (prejtnji protituberkulozni dispanzer) v Kranju posluje še dalje. Ordinacijske ure so vsak ponedeljek in četrtek od 13 dalje. Sprejem za pregled je iste dni od 14—15.

V Bohinjski Bistrici se je vozač Stiegen prevrnil v cestni jarek ter je pri tem zadobil hujše poškodbe. Prav tako tudi njegov spremljevalec.

Iz Belgrada

Bolnišnica sv. Vasilija je zopet odprta. V njej so zaposlene slovenske usmiljenke.

V Sabac je do pred kratkim prispelo 1200 begunskih družin s 6500 družinskimi člani.

Krave sredi Belgrada. »Novo Vreme« poroča, da neki starejši gospod prižene vsako jutro svoji dve kravi na pašo v ulico Kraljice Marije.

V smislu obstoječih predpisov od 1. avgusta dalje izhajajo srbski časopisi samo 6 krat na teden. Nedelja je določena za počitek osebja. Ob ponedeljkih izhajajo v Belgradu samo list »Ponedeljak«, ki je tega dne edini jutranjik v Srbiji. Glavni urednik »Ponedeljka« je Radenko Tomić, urednik »Novega Vremena«.

Iz Hrvatske

Posebna uredba za zaščito hrvatskega jezika. V Zagrebu je bila oni dan izdana posebna zakonska odredba o zaščiti hrvatskega jezika. Po tej odredbi je hrvatski jezik po vseh svojih spomenikih in lastnostih poseben jezik in prav nobeno narečje kakega drugega jezika. Hrvatski jezik bo prišel čistiti tuje navlake poseben komisariat, ki bo imenovan v prosvetnem ministertvu. Ta bo izdal tudi vsa potrebna navodila za pravopis. Proti kršiteljem odredb tega komisariata bodo predvidene tudi kazni.

Ogromen most čez Mississippi

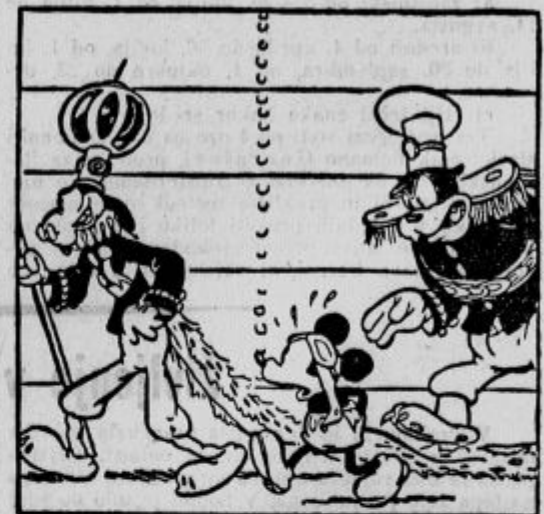
Pred kratkim so izročili v promet osmi most čez Mississippi. Most spada med največje mostove na svetu ter je dolg 11 km. Gradili so ga tri leta in je stal tri milijone dolarjev. Most vzdržuje promet treh velikih cest ter istočasno veže poveljstvo tretjega ameriškega armadnega zbora s taboriščem Beauregardom v Luisiani, kjer so navadno vsako leto velike vaje ameriške vojske.

Mišek POŠTNI PILOT

Toda njegovo upanje je kmalu splahnelo, ko je zastihal, kako je dejal Streclj s povzdignjenim glasom:

»Se prehitro zahvaljuješ, ti ubogi Mišek, zakaj s teboj bova pa kar koj končalale«

In brez vsakršnih pojasnil, sta se oba razbojnika pripravljala, da izkrcata Miška.

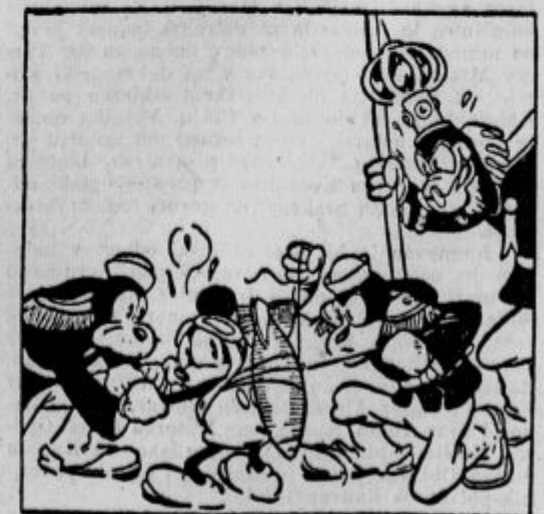

»Tako, dragi moj malček,« je grohotaje se dejal Svetožre, »saj nama je jako žal, da te morava odsvoliti, ker si prijeten družabnik, vendar je prišla zdaj ura slovesa.«

»Pa... pa... kaj... kaj bosta storila z menoj?« je Mišek strahoma zajecjal.

»Midva ne bova nič storila, ampak ti boš moral skočiti z zrakoplova,« je rekel Streclj.

Začela sta se režati in v obraz sta bila vsa spačena in peklenska.

»Če sva te bila vrgla v morje, si se lahko rešil,« je nadaljeval Streclj, »a zdaj smo v višini tri tisoč metrov in bom že pazil, da se to pot ne boš rešil.«

LIQUORE LIKER STREGA TONICO DIGESTIVO JE KREPCILEN IN VAM URAYNA PREBAVO GREJTE NHOGO Tako ne čitate redno SLOVENCA

KULTURNI OBZORNIK

Nova dvojna številka »Časa« (xxxv, 5—6)

Znanstveno kulturna revija Leonove družbe »Čas«, ki izhaja že 35 let pod tem imenom, da ne štejemo njenega starejšega porekla (Rimski katolik, Katoliški obzornik), je sedaj tudi v novih razmerah izšel ter obdržal svojo tehtnost in višino ter aktualnost. S ponatisom kraljevega ukaza z dne 3. maja t. l. je registriral zgodovinski dogodek, ki nas je postavil v novo državno obliko, nato pa je v stvarni kroniki dogodkov od velikega petka t. l. (11. aprila) dalje podal pregled vseh važnejših zgodovinskih dejanj, predvsem vseh, ki se tičejo kulturnih pomembnosti. Tako n. pr. poklonitve in spomenice slovenskih kulturnih ustanov pri Visokem komisarju, obisk prosvetnega ministra Eksc. Bottaia, pozdrava Kr. Akademije znanosti slovenski Akademiji itd. Kot kulturna revija je tako zabeležila dokumentarno dejanja, ki pričajo, kako se spoštuje naše kulturno delo ter se obenem tudi zahvalila za dokaze takega spoštovanja slovenske kulturne delavnosti in verskega čustvovanja. — Univ. prof. dr. Lenček je prevel papežovo poslanico po radiu ob 50. obletnici okrožnice *Rerum novarum*. S to okrožnico je namreč papež Leon XIII. spregovoril avtoritativno o socialnem vprašanju ter ustvaril novo dobo v krščanskem pojmovanju socialne pravičnosti. Podal je samo smernice (ne tehnično izvedene sistema), kako naj se socialno vprašanje rešuje, da bo v skladu z nesporenim redom, ki ga je Bog Stvarnik in Odršenik objavil po naravnem zakonu in po razodetju. Papež je podčrtal te smernice, ta namen ter tudi navedel koristi, ki jih je okrožnica prinesla človeštvu. Nato je razvil še nekaj pogledov o treh osnovah, ki imajo socialni razvoj časa, namreč: o rabi tvarnih dobrin, o delu in družini. O vsaki tej osnovi socialnega reda je spregovoril nekaj avtoritativnih besed, ki jih bo odslej moral poznati vsak, ki hoče katoliško urejati družbo. V Lenčkovem prevodu so podane jasno in nazorno ter so glavna načela podčrtana kot granitni kamni katoliškega socialnega nazora, ki naj oblikuje bodočnost. Tako je s tem govorom bila na najbolj avtoritativni način proslavljena znamenita 50. letnica, ki je odjeknila po vsem katoliškem svetu. — Doc. dr. Rajko Ložar je napisal novo razpravo iz svojega najnovejšega raziskavanja ljubljanske keramike iz časa stavb na kolen ter tako načel in razbistril najstarejše probleme življenja na naših tleh pod naslovom »Stavbe na kolen in keramika zvončastih časov. Posodje, najdeno na Igu pred 50 leti, ki je odkrilo svetovni pomen Barja, sedaj analitično raziskuje dr. Ložar v odnosu do raznih tedanjih kultur, v tem primeru do keramike zvončastih časov ter odkriva tako kulturo najstarejših prebivalcev Barja. Prazgodovinska raziskavanja doc. dr. Ložarja iz zadnjega časa bi zaslužila posebne popularizacije tudi v dnevnem tisku. — Dr. Jože Schöndorfer je napisal versko psihološko študijo, namreč analizo »Današnje duševne podobe religioznega človeka«. Iz te versko psihološke razprave se vidi, kako različni je doživljanje vere pri raznih temperamenti. Tako raziskuje, kako se lahko doživlja Bog in vera v območju uma, v območju čustva ali v območju volje. Tako pokaže na intelektualen tip, ki vodi na eni strani v zgolj teološko pojmovanje, na drugi pa v skepticizem; potem na efektivni tip, ki lahko pripelje v prevelik subjektivizem (modernizem) in herezije; ter na voluntarni tip, ki vodi v preveliko reformatorstvo in diktatorstvo. Vsi tipi imajo svoje dobro in svoj smisel, pa zopet lahko vodijo v pretirane enostranosti. »V hiši našega Očeta je mnogo bivaljših.« Članek je naravnost osnova za razumevanje raznih borb tudi v našem versko-kulturnem življenju, ki nastane prav zaradi takih psihološko različnih temperamentov vodilnih predstavnikov raznih skupin, pa bi se morda ob malo globlji psihološki uvidenosti dalo vse spraviti v neko objektivno sredino brez nevarnih skrajnosti. — Dr. Tine Logar proučuje odlomek svoje disertacije o aknanju in nepoudarjenem vokalizmu v horjuskem govoru. Tu prikaže obilno jezikovno gradivo ter ga razvrsti po jezikovnih problemih oslabljenja polnih vokalov, če niso pod naglasom, ter poda končne rezultate tega procesa v svojem rodnom narečju, ki se razvija v skladu s splošnim slovenskim modernim jezikovnim razvojem. — Univ. prof. dr. Ehrlich nadaljuje svojo razpravo o »razvojni teoriji« ter podaja tako najnovejše stanje te vede; v tej številki kritično osvetli dokaz iz rastlinske in živalske geografije (prilagojevanje).

Bogat je del ocen, v katerem so vsebovana naslednja večina znanstvena dela: Aleš Ušeničnik: Izbrani spisi (filozofije, dr. Trstenjak). Razprave Pravnega razreda Akademije (dr. Bizjak), Nahtigal, Euhologium Sinaiticum (J. Ložar), Gogala, Uvod v pedagogiko (E. Bojc),

Zajc, Problematika inteligentnosti tekstov (E. B.), Maklevec, Kriminalna etiologija (Bizjak), Pedagoški zbornik: Koblar, Kette (J. B.), Izbrane pesmi Simona Jenka (L. St.), Novy: Temna vrata (J. B.), Fr. Bevk, Mlada njiva (Pregelj).

Tako bogastvo vsebuje ta dvojna številka Časa, ki ga urejajo univ. prof. dr. Fabijan, univ. doc. dr. Gogala ter prof. dr. M. Vraber. Stane letno samo 25 lir za Italijo, za inozemstvo pa 30 lir. Uprava Miklošičeva cesta 7 (Prosvetna zveza). Revijo toplo priporočamo. td.

Domači umetnik v Trstu

Dnevnik v Julijski Krajini so že parkrat prav pohvalno omenili umetniško delo tržaškega domačina Lojzeta Spacala. Pred kratkim je beneški »Gazzettino« objavil pohvalni članek o našem mladem talentu. Zato je prav, da ga prestavimo tudi mi širši javnosti.

Spacal je bil rojen — kot večina naših nadarjenih talentov — v skromnih razmerah v Trstu l. 1907. Z neobčajno žilavostjo se je priboril na umetniški licej v Benetke. Od ondat je šel na višjo umetniško šolo v Monzo pri Milanu. Tu je študiral predvsem stensko slikarstvo. Svoje posebno polje pa je našel v linorezu in monotipiji. Načel je svoj poseben svet. Je pesnik in izrazit občutkov, ko združi n. pr. v tihotitju različne predmete, ki se živo odražajo vsak zase, a vendar tvorijo lepo ubrano celoto. Znan je njegove mirne, samotne pokrajine.

Spacal je že razstavljal na skupnih razstavah v Trstu, Rimu in Milanu. Lani se je pred-

Življenjski uspehi v posameznih starostnih dobah

Vsekakor zanimivo vprašanje: V kateri starostni dobi so ljudje najpovprečnejši in ustvarjajo svoja najboljša in najlepša dela.

Ljudi, ki so se s svojimi deli proslavili do 20. leta je razmeroma zelo malo. Vemo, da je bil Aleksander Veliki 18 let star, ko je prinesel v bojišča svojo prvo zmago nad Grki pri Cheironi. Ivana d'Arc, devica Orleanska, ja radi svojega junaškega podviga postala slavna že v svojem sedemnajstem letu. Ko je bila stara 19 let, so jo že sezgali na grmadi v Rouenu.

Neprimerno več ljudi je ustvarilo velike umetnine v starostni dobi od 20.—30. leta. Poglejmo: Friedrich Schiller je napisal svoje »Roparje« v 22. letu, violinst Paganini je bil star 23 let, ko je zaslovel po svetu. Prav toliko Franc Schubert, ko je uglasbil svojega »Viljnega kralja«. Pred leti umrl svetovni učenjak Marconi je kot 24. letnik iznašel brezžično telegrafijo. Kot 24. letnik je tudi Michelangelo ustvaril svojo nesmrtno Pietà v cerkvi sv. Petra v Rimu. Mozart je pa v isti starostni dobi skomponiral svojo opero »Ugrabitelj iz Saraila«. S 26. leti je fizik Reis napravil prvi telefonski aparat. Ravno toliko je bil star Lindbergh, ko je prvič preletel Ocean. Pietro Mascagni je v 28. leti zaslovel po svetu s svojo kompozicijo »Cavalleria rusticana«.

Največ svetovnih veličin je pa postalo slavnih med 30. in 40. letom. N. pr. Thomas Alva Edison, ki je v 32. leti dokončal svojo žarnico, Herman Helmholtz, ki je tudi v 32. leti iznašel očala. Vasco

Prvi letalski napad v svetovni zgodovini so doživele Benetke

Vojaška poročila vseh vojskujočih se držav dan za dnem omenjajo silovite letalske napade na posamezna utrjena in nevtrina mesta ter o velikem razdejanju in žrtvah, ki jih povzročajo tako zažigalne, kakor razstrelbine bombe. Zračni napadi so prav za prav pridobile zadnje svetovne vojne. V času od zadnje svetovne vojne do današnje se je ta izum tako spopolnil, da večji napredek na tem polju vojaške tehnike skoraj ne bo več mogoč. Letalstvo je tako postalo najstrašnejše orožje, s katerim razpolaga vojskujoča se država ter je razbilo vse prostorske omejitve bojišča samo z ene pokrajine na vso državo ter je smrtno nevarnost potisnilo pred slehernega civilista.

Poskus sovražno mesto uničiti z zažigalnimi bombami pa sega vendarle že več kot sto let nazaj in ni noben izum zadnje svetovne vojne. Ze v 19. stoletju so bili prepričani, da je oblegano mesto mogoče zavzeti tudi z letalskimi bombami. Ta »ognjeni kres« so doživele v svetovni zgodovini prve Benetke, ki so bile od 1814 leta dalje pod avstrijsko oblastjo. V viharnem letu 1848 se je dvignilo tudi to ponosno mesto in se z oklicem republike skušalo otresti tujega gospodarstva. Avstrijski so nad neposlušno mesto poslali celo armado ter ga oblegali. Benetčani so se trdovratno in junaško branili. Nad leto dni se je avstrijska vojska zastonj trudila, da bi zavzela svobodoljubno mesto. Zato so Avstrijci dne 22. junija 1849 poskušali mesto zavzeti s čisto novim in dotodaj še ni-

stavil z zbirko grafičnih del na samostojni razstavi v dvorani »Jercoc« v Trstu. Kritika mu je dala pohvalo.

Dosti njegovih slik je v zasebnih galerijah in zbirkah. Stevilne dekoracije pa je naslikal na raznih preokceanskih parnikih, ki so zelo uspele.

R. B.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16., 18. in 20. uri

Krasen film o žalostni usodi mladega nadarjenega komponista

Car melodij

Douglas Montgomery — Evelyn Venable — Adrienne Ames. — Krasno zamorske pesmi!

Kino Matice, telefon 22-41

2 filma nepetih senzacij in bližnjih dogodkov!

Nemi vitez in Pot maščevanja

John Wayne, George Hayes, Lloyd Whitlock.

Kino Sloga, telefon 27-30

Znamenita italijanska igraonica LAURA NUCCI in ARMANDO FALCONI v filmu

„Gospod“ iz beznice

»rezmejna četovska« kupa privede hčerko do življenjske sreče

Kino Union, telefon 22-21

da Gama se je s svojim potovanjem v Indijo proslavil v 33. letu. Martin Luther je bil star 34 let, ko je v Würtembergu postavil svojih 95 tet. Dante je napisal svojo »Božansko Komedijo« v 35. letu. Rafael je pa v isti starostni dobi naslikal »Sikstinsko Madono«. Richard Wagner je s 37. leti doživel prvo vzporeditev svojega »Lohengrina«. Z 38. leti je stopil pred svetovno javnost s svojo prvo boljšo dramsko pesnitvijo do tedaj še neznanec Irec Bernard Shaw. V isti starostni dobi je Kristof Kolumb tudi odkril Ameriko, zvezdoslovec Kepler pa ugotovil zakone, po katerih se premikajo planeti.

Veliko ljudi je ustvarilo svoja najboljša dela šele med 40. in 50. letom.

Tako je bil Friedrich Nietzsche star že 42 let, ko je napisal knjigo »Onstran dobrega in zlega«. Fichte je s 46. leti imel svoje »Govore nemškemu narodu«. V isti starostni dobi je Franklin iznašel streloduv. Z 48. leti je Leonardo da Vinci naslikal »Zadnjo večerjo«.

Možje, ki so šele po 50. letu dosegli višino svoje ustvarjalne moči, so bili: Freiherr von Stein, ki je v teh letih odpravil suženjstvo, prof. Röntgen, slaven zaradi istoimenskih žarkov. Beethoven, ki je v 54. letu starosti ustvaril svojo deveto simfonijo. Kant je šele v 57. letu napisal knjigo »Kritika čistega razuma«, Cervantes je kot oseminpetdesetletnik napisal svojega »Don Kihota«, Johann Strauss pa šele z 59. leti skomponiral svojo opero »Netopir«.

kjer uporabljenim orožjem. Ob ugodnem vremenu so namreč spustili proti Benetkam 200 balončkov, na katerih so bile pripete po 15 kg težke bombe, napolnjene z zažigalno snovjo. Vse bombe so bile opremljene s posebno napravo, ki se je ob določenem času vnela. Napad bi se bil gotovo posrečil, če bi bila sreča naklonjena Avstrijcem. Toda za nalašč, je veter že potem, ko so balončki že jadrali nad belim jadranskim mestom, obrnil smer in je pričel goniti balončke nazaj, kjer so padali nad samo avstrijsko vojsko. Ker tedaj razni vojaški strokovnjaki še niso znali preprečiti eksplozije bomb, so se naprave z zažigalno snovjo po vrsti v nemale in brigade ognjeno tekočino nad same avstrijske vojske ter povzročile med njimi pravo zmedo in razdejanje.

Koliko velja poljub

Znanstveno so ugotovili, da se pri poljubu porabi 61 miligramov vode, 0,7 miligr. beljakovin, 0,16 miligr. železnih snovi, 0,716 miligr. masti in 0,45 miligr. soli. Vrednost vseh teh snovi tudi v današnjih časih presega komaj nekaj centesimov. Ker pa po ugotovitvi ameriških statistikov — ti imajo namreč še vedno časa dovolj tudi za te precej malo važne stvari — človek v svojem življenju odda do 175.000 poljubov, končno le pride, pri njih do malo večjega zneska.

glede na ono steklenico zastrupljenega piva, je medtem odkrila izvor tega strupa. Ti ljudje so bili seveda jako razburjeni. Kot dobri državljani so odšli na policijo, in so tam povedali, da je Charles Drake kupil atropin. A kot dobri poslovni ljudje, pa so čutili, da je njih dolžnost, da o tem obvestijo tudi svoje naročnike. Ko smo mi to zvedeli, smo tudi vedeli, da je prišel tisti trenutek, da moramo prijeti morilca prej, preden bi nam pobežnil. Mislili smo si tudi, da mu bo dobro delo, če bo pričujoč pri tej priveditvi, ki smo jo nocoj uprizorili. Poslednji člen v verigi dokazov pa nam je priskrbel še gospod Suman, ki ni samo razumel pomena zveze med »Judito Adamsovo« in Charlesom Drakeom, ampak je tudi...

»Jaz sem bil tisti večer najdelji pri zavesti,« ga je prekinil Suman. »Zazdelo se mi je, kakor da bi bil Drake, ki sem ga dobro poznal, prišel v sobo, a ker se mi je koj zatem povsem zmedlo v glavi, sem do nedavnega mislil, da je bil to le nekakšen privid, ki ga je bil izval atropin.«

Nekaj časa je bilo vse tiho v sobi. Zdelo se je, ko da bi vsak zase pretrpel še enkrat vse tiste nedolžne obdolžitve iz te alere. Slednjič pa se je dvignil sir Dennis Blystone in dejal:

»Mislim, da govorim po mislih vseh pričujočih, če pravim, da nam bo vse to prestano trpljenje ostalo neizbrisno v spominu. Vendar — končalo se je. »Četrty gost« bo poplačal, kar je zakrivil. A ker ima vsaka stvar dve plati, črno in belo, pa je prav tu »četrty gost« povzročil, da je moja hčerka Murcia našla svojo srečo v našem vrlom sodelavcu doktorju Sandersu. Tako je resnično, da ni dežja brez sonca in da za zimo pride sonce.«

Te besede ob bile kakor žarek sonca, ki je slednjič le zasijal po teh temnih dneh. Glasno razgovarjajoč se, so vsi prisotni, zlasti pa »trije gostje« v mislih na »četrtega gosta« zapustili nesrečno hišo Heyeve.

KONEC.

Rdeči križ za umetnine

Bogat Amerikanec Rörrich je že pred desetimi leti predvideval sodanjo inovino. Pri tem se ni toliko bal za toliko in toliko milijonov ljudi, ki bodo zopet izgubili življenje, temveč za umetnine. Zato je stopil v stik z vsemi ravnatelji svetovnih muzejev s predlogom, da ustanovijo RK za umetnine. Vse države, ki so pristopile k tej novi organizaciji so se morale zavezati, da bodo storile vse, da bodo pri bombardiranju in obstreljevanju posameznih mest ščitile spomenike, muzeje, kipe, zgodovinska poslopja in druge zanimivosti. Izdelali so bili že tudi skupne načrte, kako bi označili zaščitene umetnine, da bi jih sovražnik lažje spoznal. Nekateri so predlagali posebne zastave, ki bi stalno vihrale raz zgodovinsko važnih poslopij, v katerem bi bile spravljene umetnine. Lepa zamisel pa ni doživela svoje uresničitve, ker jo je le prehitela sedanja vojna. Zato so se posamezne države morale same pobrigrati ter so svoje umetnine in dragocenosti zaščitile, kakor so veделе in znale.

Brata med sabo

Znano je, da se Ludviku van Beethovnu ni nikdar dobro godilo in se je vse svoje življenje moral boriti s težavami in gospodarskimi skrbmi. Imel je pač več bogatih bratov, ki pa velikemu skladatelju ni noben maral prikočiti na pomoč. Eden se ga je pa le spomnil za novo leto 1819, in mu je poslal navadno čestitko na karti, na kateri so bile tudi zapisane besede »Ivan van Beethoven, hišni posestnik«.

Ludvik van Beethoven se je samo nasmešnil netaktnemu postopanju svojega brata ter je obrnil karto in nanjo pripisal besede »Ludvig van Beethoven z možganji«. Nato jo je vrgel v poštni nabiralnik in vrnil svojemu bratu.

Ogromne krastače svoj plen zadavijo

V Srednji in Južni Ameriki živi posebna vrsta krastač, ki ima na nogah po pet velikih prstov. Živi navadno v vlažnih duplinah gostega in težko prehodnega gozdivja ter doseže dolžino do 18 centimetrov. Ta vrsta krastač pozira navadno tudi mnogo večje živali, n. pr. 1 meter dolge kače in velike netopirje, ki jih izsledijo v duplinah. Z veliko kačo se pa krastača muči navadno do 36 ur preden jo vso požre. Pa še potem ji dostikrat moli rep iz ustne odprtine. Koža njenega telesa je zelo trda in pripravna za obrambo lastnega telesa, prav tako ima zelo močne prste. Razen tega pa ima na spodnjem delu telesa še dva močna izrastka, na katera lahko z svojo varnostjo pritiskne žival, ki jo misli požreti. Svoj plen pa navadno lovi ta vrsta krastač na ta način, da žival zagrabí najprej pri glavi in jo zadavi, šele nato jo pričinja požirati. Na ta način lahko pokonča večje živali, katere tudi lahko požre zaradi raztegljivosti in prožnosti požiralnika in želodca. Raziskovalci teh krajev celo pripovedujejo, da se ta vrsta krastač spravi celo na žival opusom, ki je trikrat tako velika kakor mačka. Tudi to žival je zagrabila najprej pri glavi in se ni mogla rešiti, čeprav se je trdovratno branila in krastači pregrizla skoraj požiralnik.

Rdeči križ poroča:

Na poizvedovalni oddelku Rdečega križa je prišlo nekaj obvestil o pogrešancih. Svoje naprosimo, naj se zglašje v naši pisarni na Miklošičevi cesti 22 b: Jankovič Veljko, Jevšjak Fani, Kovačič Marjo, Kožar Stefan, Požnel Marija, Rozman Terezija.

Poslo naj duignejo: Abram Milica, Krekova ulica; Alfonz Pavel, bivši ravnatelj, Rakovnik; Avse Karel, inspektor pošte; Ažman Zoran, godbenik, Opera; Blaha Olga, Slomska 14 b; Bizjak Mici, Celovška cesta; Bonelli Janez, Pavičeva ulica; Božič Mici (pri Tinci Kochovi), trafika Kolodvor; Bučar Nuša, učiteljica, Chocenški Stefi, pri L. C. Mayer; Cerne Milica, Knafličeva ulica, Posojilnica Dravske banovine; Čuček inž. Ernest, rudarsko poglavarstvo; Čuk Tončka, Trševa cesta; Demšar Boja, hotel Union; Dolar dr. Hela, Igriška ulica; Dolžan Franc, Tavčarjeva ulica; Fatur dr. Aleksander, direkcija državnih železnic; Držar Ernest, Beethovnova ulica; Gostič Marija, glavna pošta; Grampovčan dr. Janko, direkcija drž. žel.; Gruden Polda, Prepišburo; Glavič Hinko (firma L. Bonač), Golob Franjo, inž. kem.; Grbinč Zora, Učiteljski dom; Hočevar Kuno, gimn. dir. v pokouju; Horvat Pepca, Gradišče; Hrehorič Fr., Trševa cesta; Hribar Ivanka, Zrjavova 50; Jan Zora, Mestna hranilnica; Jazbec Janko, Miklošičeva cesta; Jelenc Iva, Frajerjeva 37; Jeločnik Viktor, Rožna dolina; Jovan Franc, Glince 6; Jugoslovanska knjigarna; Kovač Viktor, Mahničeva 32; Kavar Albina, Resljeva 4-II; Kokali Marija (firma Sarabon); Kolovič Ivo, ravnatelj drž. žel.; Kotnik Rajko, Kunej Franika, Galjeva 152; Lah Milán, Učiteljski dom; Likar Milka, Rožna dolina; Marsel Ivo, direkcija drž. žel.; Maršič Franjo, Hrenova ulica; Meh Marija, Sv. Petra cesta 17; Mergenthaler Adolf, tovarna usnja; Mravlje Milan, Kolodvorska ul.; Obersnel Frančiška, Svetosavska 18; Orehar Anton, Pred škofijo; Pengal Mara, poš. uradnica; Peterin Stane, Za gradom I; Pfeiffer Jožef, Dukičev blok; Planina Franc, Vzajemna zavarovalnica; Potokar Stanka, Na Peči 23; Povodnik Jože, Poljanska 65; Praznik N., Na Vrteh; Prijatelj Kristina, Resljeva cesta 7-II; Poljanšek dr. Rado, Splošna bolnišnica; Podlogar Loize, Litiska 6-II; Raišter Lizika; Samide Justa, uradnica Vis. Komisariata; Selan Franc, mesarinja; Smerkol Leopold, dentist; Smerkol Slavica; Starman Janez, Srbska ulica; Salamun Komp. Lampe, Franciskanska ulica; Stofa Vida, vila Dunava; Sumak Franc; Thaler Toni, Novi trg; Valant Robar, Kolodvorska ulica; Valušnik Fr., Siska; Vasič Leo, Fugnerjeva 17; Verderber M., Združene opekarne; Višnar Slavko (firma I. C. Mayer), Vovk Anton, kanonik; Zabukovec Leopold, fin. kontrola; Zamnien dr. Srečko, Rakovnik; Zavadlar Leopold, žel. uradnik; Zlokarnik Marko, Ob dolenski železnici 5; Zorec Stane, carinarica; Zupan Ivan, kurilniška delavnica.

Razno

Monograme za robce in perilo, gumbe, gumbice, entel, ašur, predlisk izvršimo takoj. Tamburiranje oblik, vezanje perila.

Matek & Nikeš

Ljubljana, Franciška ulica nasproti ...

Pozor!

Najnovejša lakiranje dvo-koles in drugih predmetov potom električne peči vam solidno izdelala Leo Susterski, Frankopanska št. 21, Ljubljana. (r)

Oglašujte v edino uspešnem dnevni- »Slovenec«!

ČETRTI GOST

Roman.

To odkritje je privedlo Drakea do zamisli, da mora vse Heyeve goste omaniti z atropinom. Potem bi brez skrbi prišel v stanovanje in bi Heya umoril z mečem iz njegovega dežnika. Ko bi ljudje našli mrtvega Heya, bi dobili pri njem tudi tri onesveščene prijatelje. V njihovih žepih bi dobili obtežilni material, jako zagonetne predmete, ki naj bi po njih policija reševala uganko umora. Drake je vedel, da bo imela policija težavno delo in da bo vse zavito v meglo in da bodo osumljeni vsi trije gostje — kar mu je prilično tudi uspelo...

Verjetno je, da je Drake izvršil lažnivo krajo v svoji pisarni med sedmo in enajsto uro, na vsak način pa takrat, ko uradnikov ni bilo notri. Brez dvoma je bil ob pol enajstih na Great Runel Streetu, v Heyevem stanovanju in je tu čakal, kdaj pridejo gostje. Mogoče je imel tudi ponarejen ključ Heyevega stanovanja, pa ga ni potreboval, saj je Reorden, ki je v kuhinji popival, pustil odprta vrata.

Iz opreznosti je Drake prerezal telefonske žice, nato je šel v spalnico in se skril v veliko omaro za obleko. Zato Ferguson, ki je bil kasneje prišel, ni takoj opazil neznanega četrtega gosta, a tudi ta, nemara, ni bil opazil Fergussona. Potem, ko je atropin že deloval, je Drake omaniljenim gostom nallučil žepa z različni predmeti iz zavitek in je umoril Heya... Ferguson tega ni videl, ker je brž odšel, čim je videl, da Drake leze iz omare. Ko je Drake opravil svoj grozni posel, je brž izginil. Med tem časom pa je Ferguson v Sumanovi pisarni iskal naslov odvetnikov »Drake, Rogers in Drake«, kar mu je, kot je sam napisal, vzelo precej časa. Vprav tadj, ko je hotel

oditi, je zaslišal, kako se nekdo plazi po stopnicah nizdol. Povsem naravno je, da Drake ni vedel, da ga kdo opazuje, saj je bil po tem, kar je storil brez dvoma ves nemiren.

Vendar le ni izgubil prišebnosti. Hotel je, da bi bilo videti, kakor da bi bil kak gost izvršil vliom in se nato spet vrnil. Zato je pustil odprta vrata za seboj: vrata Heyevega stanovanja in zadnja vrata hiše. Prav zato je pustil tudi dežnik z mečem na stopnicah, tako da ga je utegnil vsakdo videti. Nato je brž še enkrat odšel v svojo pisarno, da bi se prepričal, ali ni česa pozabil, kar bi ga lahko osumilo. Predvsem pa se je vrnil zato, da bi odprl okno z žepnim nožem. Sicer ta krajina ne bi bila dovolj prepričevalna. Ob četrty na eno je prišel v svojo hišo, ki je le za deset minut oddaljena od pisarne. Ob pol ene ga je v njegovo veliko začudenje zbudil stražnik, ki je opazil Fergussona in je rekel, kako se je nekdo spizljal skozi okno njihove pisarne. To je bil na vsak način sijajen alibi za Drakea.

Sir Stanley Merrywall si je z roko pogladil čelo in dejal čez čas:

»To, dragi moji, je približno vse. Kar še manjka, bodo pa pojasnila dognanja nadzornika Mastersa.

Le nekaj še o Fergussonu... kakor veste, je bil tedaj zraven, ko je bil umor odkrit. Seveda mu je bilo marsikaj nejasno, vendar je najvažnejše: da je Drake morilec. Tistega dne je stopil v zvezo z Drakeom. Najbrž si je izmislil kak imeniten načrt, kako da ga bo ugnal. Mogoče ni maral, da bi njegova žena sodelovala pri tem načrtu. Zato je izkoristil prijliko, ko je bila gospa Sinclairova poklicana v Scotland Yard, in ga je poklical v njeno hišo na pomenek. Kako se je ta pomenek končal, pa itak veste...

Zdaj pa še eno zanimivo podrobnost: detektivska tvrdka »Argus«, ki ji je odvetniška tvrdka »Drake, Rogers in Drake« naročila preiskavo

Metija Malešič

V zelenem polju roža

Izvirna povest

France, France, rada, o kako rada bi izpolnila Metka svojo obljubo. Ali ni mogoče, ni mogoče, ni mogoče!

Zakaj naj bi ne bilo mogoče? Mora biti mogoče!

Ne, ne, nikdar, France! Naj ti bo to dovolj. Razlagali ti Metka vsega tega sedaj ne more, ali mogoče ni, ni mogoče, ni mogoče!

To samo sedaj tako misli, Metka! Pomiri se, pa premisli tudi to: Francetu tudi ni mogoče živeti brez tebe! Ni mogoče, ni mogoče! Poskusil je, pa ne gre in ne gre. Poskusil je, ko so hodili drugi za njo. Ni šlo. Poskusil je pozabiti, ko je toliko časa ni bilo iz Ljubljane, ko so ljudje toliko in take stvari govorili o njej...

>Kaj, kaj so govorili?<

France nikdar ni bil tako velik ko v tistem trenutku: >Ne ponavljam, da te ne užalim! Rečem le: Metka, če morda niso bile denarce, če je bilo res...<

>Kaj vendar?< je bila vsa nemirna Metka.

>Karkoli! Metka, bodi moja! Nikdar ti ne počitam ni besedice! Nikdar, nikdar! Niti povprašal ne bom! In če bo kdo kaj gobezdal, mu pokazem!

O! In na takega fanta je bila Metka huda, ko je vrgel Tinetu Gašperjevo vlogo pod nogo!

Nikdar ne počita, Metka! Niti povprašal ne! Francetova pest je ko medvedja šapa, po ustih lopne ta šapa vsakega, ki bo hotel brskati po Metkini preteklosti.

Metka, France te bo na rokah nosil, kakega moža dobiš! Tvoje sovražnice se razpočijo zavist! In... in na to pomisli, Metka: Teta je že stara in bolehnna, ne bo več dolgo. Kam pojdeš, ko teta umre? Kako je služiti kruh v tujini, veš, Ribica!

Boš za teto doma? Glej, prva gospodinja boš v vasi, če ne v fari! In doma boš, doma, doma! Tisto, kar je bilo pred lansko veliko nočjo in danšnjim dnevom, tisto so bile le sanje, strašne sanje. Pozabi na te sanje, Metka! In bodi Francetova... Veš, kako ti je bilo po domu hudo tisto jutro, ko so ti vzdeli ime Ribica? Pa tisti Božič, ki si ga preživela v Ljubljani, ko je bil Tine doma?

Ko premagana je pogledala Franceta.

Moral je brati v njenih očeh pritrdiven in ljubezen. Vrglo ga je s stola. Planil je k njej in jo prijel za roko: >Zvečer prideva z očetom! Metka, Metka! Glas mu je kar podriteval v veselju.<

Zvečer prideta z očetom! O, njegov oče, ki bo zopet govoril zviška! Pa ni njemu prišlo ničesar na ušesa? Nemogoče! In če vpraša pred vsemi domačimi? Pa če ne vpraša danes iz ozirnov na sina? Če vpraša, ko bosta že poročena s Francetom, pa mu nevesta ne bo kdaj pripravila zaželene jedi? Ali boš mogla tajiti, Metka? Pa če bi tajila zaradi ljubelega domačega miru, ali vsaj zardela ne boš?

In ti, France, dobri, poštenu! Gorijo ti oči v sreči. Slišal si morda le kako namigavanje. Kaj pa porečeš, če bi se Metka kdaj v sanjah spozabila in razodela?

France, France, saj te Metka ni vredna! Saj ni, saj ni mogoče! Če Metka zapre oči in pomisli na trde drude, zmurneno zemljo in zmurnel sneg, zmurnene grude padajo na belo krstico...

Ah, tedaj, tedaj so pokopali Metkino srečo... Na Metkino srečo so padale zmurnene grude, zmurnena zemlja in zmurnel sneg...

>Zakaj pa jočeš?< se je zgrozil France in jo plašno pogledal. >Sedaj... sedaj... ko si že privolila... pa solze...< Bil je čisto zmeden.

Niso iztekle tedaj ob pokopu vse solze iz Metkinih oči. Še jih je ostalo za poteček gorkih in grenkih, da jih vidi France.

Ni mogoče, ni mogoče, France. Tisti trenutek, ko sem popustila, je bil trenutek slabosti. Ne vprašuj, saj ti Metka ne more povedati. Ali mogoče ni, ni, ni!

France sprva ni hotel verjeti. Ko pa je uvidel, da Metke ne pregovori, je stopil k oknu. Hotel je pred Metko skriti, kar je zakipelo v njem. Videla je, kako se mu je streslo telo, kot da ga je stresel mrz.

Franceta lomi jok? Trdega, včasih tako zadirčnega in prepirljivega Franceta, sina najtrdnjega posestnika v vasi, je premagalo.

Tako je, če je Marjetica oropana belih listov, in je človek ne more povprašati za svojo srečo tam za gorami...

Poseda France po gostilnah, podpira glavo v mrkih mislih. Zadirčljiv je in prepirljiv. France popiva, kadar ga premagajo spomini. Včasih se razneži in potarna o zgrešenem življenju. Oče ni prepisal posestva nanj, ker se je bal, da ga znosi k Grozdeku. Prevečkrat premagajo Franceta spomini. Za fanta, ki nima posestva, se ne trgajo dekleta. Tudi Francetu samemu ni do deklet. Ena le je bila zanj... Ali tista je tam daleč v Ljubljani in noče domov...

>Vekoslav, si videl, kak plašč ima žena notarjevega pisarja? Jaz pa... jaz pa...< Vekoslav je čemern. Ves zaslužek naj gre za obleke? Kdaj se potemtakem dokopljejo do hišice, do vrtička okoli nje? >Hraniš, vem. Misliš, da bi krenil na potovanje pa morju. Sušak, Split, Dubrovnik, Cetinje, Sarajevo, Zagreb. Zena pa ti naj hodi v obnošenih oblekah okoli, da se ji bodo ljudje mužali. Pa bi si vzel ženo s kmetov, če si ji misliš kupiti po eno obleko na leto. Vekoslavu je preveč. In vzdihne: >Saj bi bilo res boljše? Zena pa v ogenj in solze. In Vekoslav rajši pobezne z doma, kot da bi poslušal tožbe, očitanja in zbadanja.

>Zakaj se ne ženite, gospod okrajni tajnik? Lepa služba, pokojnina, v letih ste že povprašujejo ženice, ki rade ženijo. Ivo: >Vsake nočem. Take, kakršno bi rad, ni...< >Da bi je ne bilo? O, le čakajte, gospod Ivo...< >Nak, ne boste me, gospel Take, ki bi mi jo zbrali drugi, nočem.

Take, ki bi bila zame, ne najdem...< >Ali ste že kje poskusili, gospod Ivo? Pa Vam je spodletelo in ste se zakleli, da ostanete samec? Ivo dvigne glavo. Da bi Ivo kje spodletelo? Ne poznate me, ženske! Ali Ivo ne reče nobene. O stvarih, ki mu ne služijo v čast, slavo in pohvalo, Ivo ne govori. Lagati pa, ne, lagati se bivšemu orožniku ne spodobijo...

V Ameriki pričakuje stari pisem iz stare domovine. Upogiba se mu hrbet, leze mu glava na prsa, množe se gube po obrazu, ali stari se zmerom upa, upa, upa. Metka, sladko ime! In vzdihuje v angleškem jeziku! Iz pisem, ki jih je našla Metka po tetini smrti, je videla, kako je Kalumet trpel in upal, upal, upal na klic, naj se vrne, ker se je Metka omežala. In med vso angleško navlako je bilo toliko domačih besed, da je Metko kar zabelelo. Na to je upal stari, da mu da življenje, kar mu je bilo dolžno...

Doktor Martin Bahač, moj razrednik, pesnik? Dvignil sem glavo, vso potno in težko, in hotel vprašati gospodinjo za psevdonom, ker imena v slovenski literaturi ni v sobici z oknom na Grad je bilo že temno. Megla je silila skozi okno in mrak. Zunaj pa pust, pust zimski dan. O, to zašumj med sošolci, ko jim povem: Bahač — pesnik! Student pač mora stikati po skrivnih kotičkih svojih profesorjev... Joj, študentje vemo, da doktor Martin Bahač ne govori s svojo gospo slovensko. Torej ni njegova žena nadučiteljica Vida?

Gospodinje ni v sobi. In ko strmim v mrak, me zaboli v razboleli domišljiji in v vročo glavo slika: Bahačev študent trga bele lističe z marjetice in jih povprašuje po svoji sreči...

V vročini zavpijem po gospodinjici. Rad bi jo prosil, naj mi ne zameri, ker sem bil zjutraj tak proti njej, ko ni hotela iti povedat doktorju Martinu Bahaču, da sem bolan. Votlo domi moj glas po drugem nadstropju stare ljubljanske hiše. Gospodinja se ni oglasila.

(Konec.)

Malioglasji

V malih oglaših velja pri iskanju službe vsaka beseda L 0.30, pri ženitovanjskih oglaših je beseda po L 1, pri vseh ostalih malih oglaših pa je beseda po L 0.60. Davek se računa posebej. — Male oglase je treba plačati takoj pri naročilu.

Službe

Jsteje:

Uradnica

s popolnim znanjem knjigovodstva, trgovskega in političnega računstva, slovenske in nemške korespondence, slovenske in nemške stenografije ter strojepeja, išče primerno zaposlitve. — Ponudbe v upravi »Slov.« pod »Začetnica« št. 10.140. (a)

Knjigovodja-bilancist

zmožen slovenske, italijanske in nemške korespondence, prosti za primerno zaposlitve, event. par ur dnevno. Cenjene ponudbe upr. »Slov.« pod »Prvovrstna moč« 10.447. (a)

Zakonski par

brez otrok, srednjih let, žena dobra kuharica, išče kakršne koli zaposlitve. Naslov: Andrej Logar, Ljubljana, Kopitarjeva ul. št. 1, buffet. (a)

Sobe

Jsteje:

Prazno sobo

suho in zračno, v sredini mesta išče za 1. oktober gospodinja-uradnica. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Prazno soba« 10371. (s)

Kupimo

Vsako količino medu

kupim. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Med« št. 9329. (k)

Kupim

globok otroški voziček in šivalni stroj. Ponudbe na Zorc, Marencičeva 3. (k)

Službe

Dobe:

Šiviljo za perilo

ki zna tudi krojiti, sprejemem. Ponudbe na upravo »Slov.« pod št. 1866 — 10.406. (b)

Zagar

gaterist in cirkularist, dobita delo pri parni žagi Rog, Podstenica, pošta Toplice pri Novem mestu. Reflektira se samo na prvovrstne moči. Zglasiti se je osebno — na pismena vprašanja se ne odgovarja. Potni strošek po govorne.

Foto-pomočnika(co)

dobrega retušerja, iščem. Naslov v upravi »Slov.« št. 10.435. (b)

Več dobrih zidarjev

(kamnosekov) za obdelavo kamnja takoj sprejme Kavka Karel, stavbenik. Ljubljana, Zibertova ul. št. 11. (b)

Prodamo

Izložbe

omare, vitrine za vežo 6x2.50x60 cm proda tt. C. J. Hamann, Mestni trg št. 8. (l)

Tricikelj

močan, skoraj nov, poceni naprodaj. — Ambróž, mehanik, Tyrševa 71. (l)

Otroški voziček

športni, dobro ohranjen, ugodno prodam. Tropan, Ob Zeleni jami 17a. (l)

Stanovanja

Oddajo:

Dvosobno stanovanje oddamo s septembrom točnemu plačniku. Zadruga 8a, Kodeljevo. (e)

Vajenci

Vajenca(ko)

za fotografsko obrt sprejemem takoj. Foto Mavec, Smartinska 4. (v)

Vajenca

za avtomobilsko obrt — sprejemem. Leo Šušteršič, Ljubljana, Frankopanska št. 21. (v)

Objave

Razpis tesarskih del

potom zmanjševalne družbe za novo streho, krivo z opeko, pri župni cerkvi v Loškem potoku. Načrti in pogoji so na vpogled pri župnem uradu. Material dá cerkev. Družba se vrši dne 25. avgusta t. l. ob 9. uri pri župnem uradu v Loškem potoku. (r)

V svojem in v imenu sorodnikov naznanjam žalostno vest, da mi je danes umrl po dolgem trpljenju moj ljubljani, najdražji mož, sin, brat in svak

Jože Češut

stavbenik iz Trbovelj

K večnemu počitku v Zagorje ga odpeljemo z avtom v sredo, dne 20. t. m., ob 13. polodnev, iz mrtvašnice splošne bolnišnice v Ljubljani. Ljubljana, Sovodnje, Zagorje, 19. avgusta 1941.

Krista Češut, roj. Flisek, žena.

Nenadoma je umrla kot žrtev materinstva moja dobra žena in naša draga mati, gospa

Ivana Plečnik

roj. Mihevc

posestnica

Pogreb bo v sredo 20. avgusta 1941 ob 10 na farno pokopališče v Hotedršici. Žrtvovala si se do zadnjega, zato naj Ti bo Bog obilen plačnik!

Ivan, mož;
Matija, sin; Ivanka, Mici, Jožefa, Francka, hčere;
Marija, mati;
France, brat; Mici, Francka, sestri
in ostalo sorodstvo.

Everest

MOD. S 100 PER UFFICIO

È la piu recente conquista della meccanica di precisione. Elegante nella sua linea e particolarmente curata in ogni suo più piccolo organo raggiunge la massima perfezione tecnica ed estetica.

MOD. S 100 ZA URADE

je najnovejša pridobitev precizne mehanike. Stroj, elegantne oblike in posebno skrbno izdelan do vseh najmanjših podrobnosti, dosega višek popolnosti in estetike.

S. A. SERIO - MILANO

Zahtevajte povsod »Slovenca«